

William Shakespeare
KRÁL JINDŘICH V.
Historická hra v pěti jednáních
Přeložil Josef Václav Sládek

Osoby.

Král Jindřich V.

Vévoda z Glostru, >

Vévoda z Bedfordu, > bratři královi

Vévoda z Exetru, ujec králův

Vévoda z Yorku, bratranec králův

Hrabě Salisbury

Hrabě Westmoreland

Hrabě Warwick

Arcibiskup canterburský

Biskup elyský

Hrabě Cambridge

Lord Scroop

Sir Tomáš Grey

Sir Tomáš Erpingham, >

Gower, >

Fluellen, >

Macmorris, >

Jamy, > důstojníci ve vojště krále Jindřicha

Bates, >

Court, >

Williams, > vojáci

Pistol

Nym

Bardolf

Hoch

Herold

Karel VI., král francouzský

Ludvík, dauphin

Vévoda z Burgundu

Vévoda z Orleansu

Vévoda z Bourbonu

Connétable francouzský

Rambures, >

Grandpré, > francouzští panové

Velitel harfleurský

Montjoy, francouzský herold

Vyslanci do Anglicka

Isabela, královna francouzská

Katharina, dcera Karla a Isabely

Alice, její dvorní dáma

Paní Čiperná, hospodská

Pánové, dámy, důstojníci, vojáci, měšťané, poslové a komonstvo

Chorus

Dějiště: Anglicko a Francie.

PROLOG.

Vystoupí Chorus.

Chorus. Ó Musy plamenné,¹ jež vzlétla by
až v obraznosti nejskvělejší tyn,
jevištěm říše, herci knížata
a králi diváky scén nádherných!
Tu Jindřich rekovný, sám všecek svůj,²
by na se Martovu vzal podobu
a meč, hlad, oheň by jak smečka psů
se k patám lísaly mu o práci. –
Však, milí, odpusťte, že nevzletný
a tupý duch si troufal s velikou
tak věcí na ta prkna nehodná.
Muž toto hřiště šírost obemknout
francouzských polí; stěsnat můžem-li
v ten okruh roubený³ jen přílbice,
jež děsily kdys agincourtský vzduch?
Ó, promiňte! – Když oblé znaménko
můž v místě malém značit milion,
tož my, jen nicky v tomto velkém počtu,
svou⁴ nechme působiti obraznost.
V tom kruhu stěn si myslem sevřeny
dvě říše mohutné, jichž vztyčená
a vzdorovitá čela⁵ hrozivé
a úzké moře dělí od sebe.
Co schází, v myšlenkách si doplňte;
muž jeden ať vám platí za tisíc
a zobrazte si vojska smyšlená.
Když o koních řeč, představte si, jak
v zem kyprou tisknou hrdá kopyta.
V své mysli krále zdobit musíte,
je vodit sem i tam, se přes čas nést
a děje mnohých roků v sutkovou
klást hodinu. Mne vaše vůle nech
jak Chorus provázet těch dějů běh.
Teď jako Prolog o strpení žádám
a vlídný poslech; soud vám v ruce skládám.
Odejde.

JEDNÁNÍ PRVNÍ.

SCÉNA PRVNÍ.

Londýn. – Předpokoj v královském paláci.

Vystoupí Arcibiskup canterburský a Biskup elyský.

Arcibiskup canterburský. Jde, mylorde, jak dím, o zákon⁶ týž,
jenž v jedenáctém roku panování
kdys otce králova by proti nám
byl málem prošel, kdyby času vír
a neklid nebyl odšinuł to zas.

Biskup elyský. Leč jak, mylorde, odoláme teď?

Arcibiskup canterburský. To třeba uvážiti; projde-li to,

svých statků lepší půli ztratíme;
neb všechno světské zboží, které kdy

lid pobožný byl církvi odkázal,
by pobrali nám. Páčit' se to tak:

má chovati se ke cti královské
patnácte hrabat, osob rytířských
patnácte set a dobrých panošů
ku šesti tisícům a dvěma stům.

A pro churavce, starce, osoby
mdlé, nuzné, práce neschopné se zřídí
sto chudobinců hojně nadaných
a do královských truhlic odevzdá
se ročně tisíc liber; – tak zní návrh.

Biskup elyský. Toť slušný doušek.

Arcibiskup canterburský. S kalichem a vším.

Biskup elyský. Leč jak to zamezit?

Arcibiskup canterburský. Král milosti

je pln a ohlednosti šetrné.

Biskup elyský. A svatě církvi věrně oddaný.

Arcibiskup canterburský. Svým žitím v mládí nesliboval to;

však sotva otec ducha vypustil,

tu zdálo se, že jeho divokost,

v něm usoužena, také umírá.

V týž mžik jak anděl přišla rozvaha

a vyhnala hříšného Adama

a jeho tělo zůstalo jak ráj,

v němž bytuje sbor duchů nebeských.

Tak náhle nikdo nebyl učencem,

tak nikdy valem žádná náprava

svým prudkým tokem⁷ chyby nesmetla

a nikdy hydrohlavá svévole

tak brzo neztratila sídlo své

a naráz jako u tohoto krále.

Biskup elyský. Ta změna jest nám požehnáním všem.

Arcibiskup canterburský. Jen v bohosloví slyšte mluvit jej

a žasnouce si v duchu přejete,

by král byl prelát; věci státnické

jej slyšte projednávat, řeknete,

že zabýval se studiem jen těch;

a o válce když hovoří, vám jest,

jak strašnou bitvu hudbou líčil by;

a v politice, ať to v čemkoli,

gordický uzel hbitě rozváže

jak vlastní podvazek, a mluví-li,

vzduch, volný nevázanec, umlká

a v lidském uchu číhá němý žas,

by lapal med a sladkost jeho vět.

V něm teorie z žití umění

a pravdy učí se, ne ony z ní.
Div, kde to Jeho Milost nasbírala,
neb marnostem byl oddán, společnost
měl neučenou, mělkou, surovou,
čas trávil hraním, kvasy, hýřením
a neviděno píle u něho
a varování, vzdalování se
míst veřejných a davu prostého.

Biskup elyský. Pod kopřivami rostou jahody;

a zdravý plod prospívá nejlépe
a zraje v blízkosti horšího;
tak princ svou rozjímavost ukrýval
pod rouškou divokou, i rostla tam
jak letní tráva v noci nejrychlejš,
a neviděna v duši bohatíc.

Arcibiskup canterburský. Žeť tak, neb zázraky se nedějí⁸

a nutno uznat přirozený běh,
jímž věci spějí k dokonalosti.

Biskup elyský. Leč, mylorde, jak v sněmu obecných
ten návrh zmírnit? Přeje-li mu král,
či nic?

Arcibiskup canterburský. Je nerozhodnut, jak se zdá,

ba spíše k naší straně kloní se,
než aby těm, kdož návrh činí, přál.
Neb nabídl jsem Jeho Milosti
po usnesení rady duchovní
a vzhledem k nyní běžným příčinám,
jež Francie se týkají a které
jsem králi obšírněji vyložil,
více peněz, nežli duchovenstvo kdy
předchůdcům jeho skytlo najednou.

Biskup elyský. Jak bylo nabídnutí přijato?

Arcibiskup canterburský. Od Jeho Veličenstva příznivě;

jen času nebylo, by vyslechl král
– jak tuším rád by býval učinil –
vše podrobné a zřejmé důvody
těch oprávněných nároků, jež má
na kteréš vévodství a vůbec trůn
a říši francouzskou, jak přešly naň
po Edwardovi, jeho pradědu.

Biskup elyský. Co přerušilo toto jednání?

Arcibiskup canterburský. Francouzský vyslanec tou chvílí žádal,

by předpuštěn byl. Doba slyšení
se tuším blíží. Nejde na čtvrtou?

Biskup elyský. Tak jest.

Arcibiskup canterburský. Nuž vejděme, ať zvíme poselství;

ač bych je velmi snadno uhodnul
dřív, než ten Francouz slova promluví.

Biskup elyský. Jdu s vámi; toužím též to poslechnout.

Odejdou.

SCÉNA DRUHÁ.

Tamtéž. – Státní síň.

Vystoupí Král Jindřich, Vévoda z Glostru, Bedfordu, Exetru, Warwick, Westmoreland a komonstvo.

Král Jindřich. Kde jest můj laskavý lord Canterbury?

Vévoda z Exetru. Není ho tady.

Král Jindřich. Pošlete proň, ujče.

Westmoreland. Má vyslanec být zavolán, můj kníže?

Král Jindřich. Hned ne, můj strýče; než ho vyslechnem,
chcem nabýt v kteréš věci jistoty,
jež vážně na mysl nám doléhá
a dotýká se nás i Francie.

Vystoupí Arcibiskup canterburský a Biskup elyský.

Arcibiskup canterburský. Bůh s anděly chraň posvátný váš trůn
a dej, abyste dlouho zdobil jej!

Král Jindřich. náš dík, mylorde! – Pane učený,

teď prosíme, abyste mluvil dál
a spravedlivě, ryze vyložil,
zda⁹ ve Francii zákon sálský brání
nám v našem právním nároku či nic.
A nedej Bůh, můj milý, věrný pane,
abyste strojil, kroutil, ohýbal,
co četl jste, neb ztížil záludně
svou duši lépe rozumějící,
nám udávaje křivé nároky,
jichž právní ráz je s pravdou v odporu.
Neb ví jen Bůh, jak mnozí zdraví teď
svou krví zpečetí, co učinit
nám bude radit Vaše Ctihodnost.
Tož pozor, naši vlastní osobu
než dáte v zástavu, než vzbudíte
meč války spící: Zapřísahám vás
ve jménu božím, pozor, neboť nikdy
dvé takých říší nezápolilo
bez velikého krveprolití,
kde každá krůpěj nevinná jest hoře
a krutý nářek proti těm, jichž hřích
nabrousil meče, které tolik spoust
ve krátké smrtelnosti učiní!
Tak zapřísahán mluvte, mylorde;
neb slyšet chcem a v srdci uvěřit,
že co jste řekl, ve svém svědomí
jste obmyl čistě jako na křtu hřích.

Arcibiskup canterburský. Tož slyšte, panovníče vznešený
a peerové, již sami službami
a životem jste trůnu povinni:
Ve právech na Francii závadou
nic není Vaší Milosti než to,
co z Faramonda uvádějí tam,

„In terram Salicam mulieres ne succedant“,
„práv následnických žena v Sálsku nemá“.
O této sálské zemi neprávem
dí Francouzi, že francouzská to říše
a Faramond že vydal zákon ten
o vyloučení žen. Leč na to vlastní
jich kronikáři správně svědčí nám,
že sálská země mezi Labem jest
a řekou Sálou v krajích německých.
Tam Karel Velký Sasy podmaniv,
voj Franků zůstavil a osadil.
Ti na potupu ženám germánským
pro jejich nezřízenost života
ten zákon stanovili, kterýž jest,
by žena nedělala sálskou zem,
jež, jak jsem pravil, mezi Labem leží
a Sálou, dnes pak Míšní zove se.
Tož zřejmo jeví se, ten sálský řád
že nebyl pro Francii stanoven.
Těž Francouzi dřív Sálaska neměli
až čtyři sta a dvacet jeden rok¹⁰
po smrti Faramonda, kterémuž
ten zákon omylem se přičítá.
Král tento zemřel roku naší spásy
čtyřstého dvacátého šestého
a Karel Velký Sasy podrobil
a osadil ty Franky za Sálou
až roku osmistého pátého.
Krom toho jejich kronikáři píší,
že Pipin, Childericha sesadiv,
co dědic povšechný, jenž od Blithildy
rod čítal, dcery krále Klothara,
si činil nárok na francouzský trůn.
Těž Hugo Capet, který korunu
vzal Karlu, vévodovi lotrinskému,
jenž po meči byl dědic jediný
pravého rodu Karla Velkého,
by zdáním pravdy nadal nárok svůj
– ač v ryzí pravdě křivý byl a prázdný –
se za dědice paní Lingary,¹¹
tož dcery Karlomanna vydával,
jenž synem Ludvíka byl císaře
a Ludvík synem Karla Velkého.
A Ludvík desátý, jenž jediný
byl dědic samozvance Capeta,
dřív nemoh nosit s klidným svědomím
francouzskou korunu, až přesvědčil se,
že sličná Isabela, jeho bába,
se přímým rodem odvozovala
od Irmengardy, dcery vévody

již řečeného, Karla z Lotrinska.
A sňatkem tím rod Karla Velkého
byl opět spojen s trůnem francouzským.
I jest tak jasno jako letní slunce,
že nárok Pipinův i Capetův
a uklidnění krále Ludvíka
svou moc a platnost braly po ženách,
jak podnes tomu u francouzských králů,
ač chtějí udržeti sálský řád,
by zabránili Vaší Milosti
se po přeslici domáhat svých práv,
a raději se ukrývají v síť,¹²
než aby otevřeně doznali,
že křivě drží práva posloupná,
jež vám i vašim předkům uzmulí.

Král Jindřich. Zda tedy mohu s dobrým svědomím
a právem přistoupit k svým nárokům?

Arcibiskup canterburský. Hřích, mocný vládče, padni na mou skrář,
neb stojí psáno v knize Numeri:¹³

„Když zemře syn, buď dcera dědičkou.“

Vy, milostivý pane, zastáňte
se svého; vztyčte prapor krvavý;
k svým velkým předkům ohlédněte se;
ke hrobu jděte svého praděda,
jenž dal vám nárok ten, a vzývejte
tam jeho ducha bohatýrského
i svého prastrýce, tož Edwarda,
Černého prince,¹⁴ jenž hrál tragédii
na půdě francouzské a veškerou
moc Francie svým mečem porážel,
kdež jeho mocný otec na chlumu
stál s úsměvem, jak viděl svoje lvíče
se koupat v krvi šlechty francouzské.
Ó vzácní Anglové, již mohli zdolat
vojsk půlí celou pýchu Francie
a druhou nechat státi s úsměvem
tak bez práce a bojem netknutou!

Biskup elyský. Těch mrtvých reků paměť probud'te
a silnou paží obnovte jich činy.

Jste jejich dědic, máte jejich trůn,
a krev a odvaha, již slyňuli,
vám proudí v žilách. Třikrát mocný kníže,
jste v mladistvosti jitru májovém
a zralý k výpravám a velkým činům.

Vévoda z Exetru. Sbor vašich bratří, králů, zeměvládců
jen čeká na to, až se zvednete,
jak v minulosti vaší krve lvi.

Westmoreland. Jim známo jest o Vaší Milosti,
že příčinu má, prostředky a moc;
– což pravda. Nikdy šlechty bohatší

král Anglů neměl aniž poddaných
mu věrnějších, jichž srdce vylétla
z těl v Anglicku a utábořena
již leží na bojištích francouzských.

Arcibiskup canterburský. Ó, nechte jejich těla sledovat,
můj drahý kníže, aby krví, mečem
a ohněm dobyla vám vašich práv.
My, duchovenstvo, Vaší Milosti
tak velkou sumu k tomu shledáme,
jak nikdy ještě kněžstvo najednou
ji vašim předkům nenabízelo.

Král Jindřich. My nejen k francouzskému nájezdu
se zbrojit musíme, leč obranu
i proti Skotům chystat, kteří pak
s všemožnou výhodou nás přepadnou.

Arcibiskup canterburský. Pomezí kraje, milostivý pane,
nám budou zdí a plně obrání
zem před nájezdy pohraničných rot.

Král Jindřich. Nám nejde o ty kořistníky jen,
leč o povšechné Skotů úmysly.
Ten soused byl k nám vždycky na skoku,¹⁵
neb dočtete se, jak jen praděd můj
se svými vojsky do Francie vtrh,
hned Skot na nestřežené království
se vyřítit, jak příval průlomem
a valnou mocí rozkypěných sil
zem opuštěnou prudkým vpádem stih,
města i hrady těžce skličuje,
že Anglie, jsouc bez vší ochrany,
se chvěla před tím zlobným sousedem.

Arcibiskup canterburský. Víc bála se ho, nežli měla škod;
neb slyšte, jak se vzorně osvědčila:
Vše rytířstvo když měla ve Francii,
tu vdova po své šlechtě truchlíci
nejenže rekovně se bránila,
však jala, zavřela jak bludný brav
těch Skotů krále,¹⁶ jehož poslala
pak do Francie, doplňujíc tam
jatými králi slávu Edwardovu,
i učinila její kroniku
tak chválou bohatu jak mořské dno
a bahno kryté lodí troskami
a nesčetnými drahocennostmi.

Westmoreland. Je stará průpověď a pravdivá:
„Chceš-li Franky ochočit,
nutno v Skotsku započít!“
Neb na lupu když orel anglický,
skot, lasice, hned k nehlídanému
se hnízdu přikrade a vypije
tam vejce knížecí a hraje si

tam na myš, jest-li kočka z domu pryč,
a zhlodá, zmaří víc, než může sníst.

Vévoda z Exetru. Tož kočka musí doma zůstat;
leč je to nutnost jenom zdánlivá,
neb máme zámky k zabezpečení
svých zásob, hezké pastě k lapání
těch malých loupežníků. Zatím co
se venku bije ruka zbrojená,
skráň rozvážná se doma uhájí,
neb vláda státu, třeba vysoká
a níž a níže rozečleněná,
se udržuje v jednom souzvuku
a jako hudba k přirozenému
a plnému se chýlí závěru.

Arcibiskup canterburský. Tak jest: i roztřídí nebesa
stav lidský k rozmanitým úkolům,
kde snažení je v stálém pochodu,
jenž za metu a terč má poslušnost.
Tak včely pracují, ti tvorové,
již učí po zákonu přírody,
jak řídit zalidněné mocnářství.
Ty mají královnu a zřízence
porůzných řádů:¹⁷ jedni, vrchnosti,
se o pořádek doma starají
a jiní, kupci, obchodují venku,
neb jako vojsko hroty zbrojené
plen berou v letě z poupat sametu
a nosí kořist rojem veselým¹⁸
do mocnářského stanu vládkyně,
jež pilna majestátem¹⁹ dohlíží,
jak zpěvní zedníci krov zlatý staví,
med hnětou úctyhodní měšťané,
jak ubozí se hrnou dělníci
do úzké brány s těžkým břemenem
a chmurný soudce, mruče nevrle,
jak bledým katům zívajícího
a nečinného trubce vydává.
I soudím tedy: věci přemnohé,
byť plně směřovaly k souhlasu,
přec mohou působiti z různých stran.
Tak mnoho šípů, různě lučených,
cíl jeden stihne; mnoho sejde se
cest v jednom městě; mnoho sladkých vod
se stéká v sláni moře jednoho
a mnoho čar ve středu slunečných
se hodin spojuje: i rovněž tak
se může sloučit činů na tisíc,
když jednou v běhu, v jednom určení
a všechny mohou tam spět bezvadně.
A tedy do Francie, kníže můj!

Své blahé Anglicko si rozdělte
na čtyři díly; s jedním vtrhněte
vy do Francie, uvidíte pak
se třásti hrůzou Galsko veškeré.
A jestli my, tak třikrát silní doma,
svých prahů před psem neuhájíme,
ať roztrhá nás a náš národ ztratí
i jméno mužnosti a rozvahy.

Král Jindřich. Ať vejdou dauphinovi poslové.

Odejdou někteří z komonstva.

Jsme rozhodnutí; s boží pomocí
a vaší, čacké svaly našich sil,
když Francie jest naše, schýlíme
ji postrachem, neb rozdrtíme ji.
Bud' usednem tam, v slávě nádherné
a valné ve Francii vládnouce,
a v téměř královských těch vévodstvích,
neb složíme své kosti v nehodné
kdes urně bez rovu a pomníku.
Bud' zvučným hrdlem naše dějiny
ať volně naše skutky hlásají,
neb hrob náš ústa bez jazyka měj
jak němý v Turecku²⁰ a nebud' uctěn
ni nápisem, jenž vtisknut do vosku.

Vystoupí francouzští vyslanci.

Jsme volni zvědět libost našeho
vždy váženého strýce dauphina,
neb doslýcháme, že jest od něho
to pozdravení, a ne od krále.

První vyslanec. Zda ráčí Vaše Milost dovolit

říct otevřeně, co nám svěřeno,
neb máme šetrně a z dálky jen
to naznačit, co dauphin vzkazuje?

Král Jindřich. My nejsme tyran, křesťanský jsme král

a hněv tak poddán naší milosti
jak v poutech vězeň našich žalářů;
a tedy volně, s plnou přímostí
nám rcete dauphinovo mínění.

První vyslanec. Tož zkrátka: Vaše Milost nedávno

poselstvím do Francie žádala
o jistá vévodství, k nimž právo měl
prý velký předek váš, král Edward Třetí.
A na to odpovídá princ, náš pán,
že příliš zaváníte mladostí,
a radí vám, abyste uvážil,
že není ve Francii ničeho,
co dá se křepkým tancem dobýti;
a z hostin vévodství tam nerostou.
I posílá, víc vaší mysli vhod,
tu bednu s pokladem, abyste zaň

již slyšet nedal se v těch vévodstvích.

Tak dauphin řek.

Král Jindřich. Jaký to poklad, ujče?

Vévoda z Exetru. Vše tenisové míče, pane můj.

Král Jindřich. Nás těší, že si dauphin zažertoval;

za jeho dar i vaši snahu dík.

Až k těmto míčům přizpůsobíme

své palestry, dá Bůh, že utkáme

se ve Francii hrou, kde ocitne

se v sázce jeho otce koruna.

To rcete mu: že vyzval odpůrce,

jenž vzruší všechny dvorce francouzské

svým rozmachem. A rozumíme mu,

proč vzpomněl našich nekrocených dnů,²¹

nic neměře, co vážili jsme z nich.

Nám nikdy nuzný ten trůn anglický

moc neplatil a živi opodál

jsme oddali se nevázanosti,

jak bývá to, že nejveselejší

jsou lidé od domova vzdálení.

Však rcete dauphinu, že zachovám

svou důstojnost, že budu královským

a zvednu plachtu velikosti své,

až na svém trůnu francouzském se vztyčím;

neb jako majestát jsem odložil

a klopotil se kdys jak všední muž,²²

tak tam v své celé slávě povstanu

že zraky Francie se oslní

a oslepne sám dauphin, spatřiv nás.

A také věz ten roztomilý princ,

že jeho výsměch v koule dělové

ty míče proměnil a jeho duše

se krutě obtíží tou zmarnou mstou,

jež s nimi poletí; neb výsměch ten

vdov tisícům jich muže odsměje

a matkám syny, hradům cimbuří!

A mnozí ještě nezplozeni jsou

a nezrozeni, kteří příčinu

mít budou proklínati princův žert.

Leč to je dosud všechno u Boha,

ježž volám za soudce a jehož jménem

ať dauphin od vás zví, že přicházím

se pomstítí, seč jsem, a vztáhnouti

svou pravici u věci posvátné.

Teď jděte v pokoji a dauphin zví,

že mělkým vtípem bude jeho žert,

až zahořekuje proň tisíckrát

jich víc než těch, jež přiměl se mu smát.

Již sbohem. – Bezpečně je proved'te.

Odejdou vyslanci.

Vévoda z Exetru. Žet' veselé to bylo poselství.

Král Jindřich. A zardí se as, kdo je vypravil.

Ted' šťastné chvíle neopomeňte,
jež prospět může naší výpravě.
Jen Francii ted' máme na mysli
krom Boha, jehož dbát jest především.
Co potřebno, hned k válce sbírejme
a s moudrým chvatem všechno uvažme,
co přidá letek našim perutím.
My toho prince, Bůh-li nám to svěří,
chcem potrestati u otcovských dveří.
A protož, lordi, každý v mysli dbej,
by čacký podnik rychle přešel v děj.
Odejdu. – Tuš.

JEDNÁNÍ DRUHÉ.

PROLOG.

Vystoupí Chorus.

Chorus. Vše mládež anglická ted' vzplanula

a v šatnách leží trety hedvábné;
ted' zbrojíř prospívá a ctižádost
jen vládne v prsou muže každého.
Luh prodávají, oře kupují
a za zrcadlem králů křesťanských
jdou patou okřídlenou angličtí
jak Merkuři. Ted' očekávání²³
tkví ve vzduchu, meč kryjíc od jilce
až k hrotu v panovníckých korunách
a korunkách a vincích šlechtických,
jež kynou Jindřichu a jeho manům.
Frank, dobrou zvěstí²⁴ zpraven o hrozném
tom zbrojení, se strachy tetelí
a hledí zmařit bledým úskokem
cíl anglický. – Ó Anglie, ty vzore
své vnitřní velikosti, co mohutným
tím srdcem v malém těle vykonat
bys nedovedla, kde to velí čest,
jen kdyby zdárný byl tvůj každý syn!
Však hle, tvá vada! Francouz, vyhledav
si hnízdo prázdných prsou, zrádnými
je plní korunami.²⁵ Jest jich tré
těch porušenců: Richard z Cambridge
a druhý Henry Scroop, lord z Mashamu,
a třetí, rytíř northumberlandský,
sir Tomáš Grey. Za zlato francouzské
– ó, zlá to věc! – s bázlivou Francií
se spikli a jich rukou zemřít má
ta zdoba králů – jestli proradnost
a peklo svému slibu dostojí –,
než v Southamptonu vstoupí na koráb.

Jen mějte strpení a srovnáme,
co v dálce vadí, stěsnáme to v hru.
Žold vyplacen a zrádci smluveni;
král Londýn opustil a dějiště
teď přesunuto do Southamptonu.
Tam divadlo, kde sedět musíte;
a odtud přeplavíme bezpečně
vás do Francie; potom zpátky zas
a úzké moře očarujeme,
by doprálo vám plavbu příznivou.
A věřte, nikoho, jak budem hráti,
že mořská nemoc tady nezachvátí.
Však teprv zas až král tu ozve se,
děj do Southamptonu se přenese.
Odejde.

SCÉNA PRVNÍ.

Londýn. – Ulice.

Vystoupí Desátník Nym a Poručík Bardolf.

Bardolf. Pěkně vítám, desátníku Nyme.

Nym. Dobré jitro, poručíku Bardolfe.

Bardolf. Jak, jste s praporečkem Pistolem opět přáteli?

Nym. Co mne se týče, je mi to lhostejno; mnoho nemluví, ale dá-li to čas, usmějem se na sebe; buď si jak buď. Bít se s ním si netroufám, ale zamhouřím oči a nastavím ocílku.²⁶ Je nejapná, ale co na tom; sýr se na ní osmaží a zimu vydrží tak jako čepel kohos jiného; a na tom dost.

Bardolf. Zamluvím snídani, abych vás opět spřátelil; a potom všichni tři jako pobratimi do Francie! Vidíte, milý desátníku Nyme?

Nym. Na mou věru, chci být živ tak dlouho, jak mohu, toť jisto; i až nebudu moci déle živu být, udělám, co se dá dělat. To je má poslední karta, to je mé útočiště.

Bardolf. Toť jisto, desátníku, že se oženil s Lenkou Čipernou; a jistotně vám ublížila; neboť jste byl s ní zasnouben.

Nym. Neříkám nic; vše musí jíti svou cestou. Lidé mohou spát, ale svá hrdla si musí při tom nechat. A říká se, že jsou také nabroušené nože. Musí to jít svou cestou. Ačkoliv trpělivost je unavená herka, přece jen se belhá kupředu. Konec to mít musí. No, já neříkám nic.

Vystoupí Pistol a Hospodská.

Bardolf. Zde je praporečnick Pistol se svou ženou. Milý desátníku, zachovejte klid. Nu, jak se daří, pane hostinský Pistole?

Pistol. Pse ohavná, ty zveš mne hostinským?

Při této ruce, zhrdám slovem tím;
též Lenka má mít hostů nebude.

Hospodská. Ne dlouho, na mou věru ne. Vždyť není možno míti na bytu a k stravě dvanáct neb čtrnáct slečinek, živících se poctivě stehy svých jehel, aniž by se hned neřeklo, že máme vykřičený dům.

Nym a Pistol tasí.

Ach, nastojte! Panenko svatá, už se tady tasí! Z toho bude v tu ránu zúmyslné cizoložství a vražda.

Bardolf. Milý praporečnicku, milý desátníku, neztropte zde nic.

Nym. Fuj!

Pistol. Fuj na tebe, ty psisko islandské,

ty pse se špičatýma ušima!²⁷

Hospodská. Milý desátníku Nyme, ukaž svou statečnost a zastrč meč.

Nym. Potáhneš? – Chtěl bych, abys tu byl *<emph>solus</emph>*.²⁸

Pistol. *<emph>Solus</emph>*, ty pse? Ó zmije ničemná!

To *<emph>solus</emph>* do tvé tváře pitvorné,
to *<emph>solus</emph>* do tvých zubů, do hrdla,
do zlověstných tvých plic a žaludku,
a co je hůř, do špinavých tvých úst!
Já vracím ti to *<emph>solus</emph>* do útrob;
jak mířit, vím; Pistolův kohoutek
je natažen a oheň vybleskne.

Nym. Nejsem čert Barbason,²⁹ se zaklínáním u mne nepochodíte. Mám tak chuť hezky si vás podrchat. Budete-li neomaleným, Pistole, prodrhnu vás svým končářem, jak to půjde; ve vší slušnosti. A kdyby se vám chtělo odtud pryč, pohladil bych vás trochu ve střevech, ve vší dobrotě, jak by to šlo; a to je ten vtip.

Pistol. Ó bídny mluvko, kletý, vzteklý sketo!

Hrob zívá, blíží se smrt skuhravá,³⁰
a tedy zdechni!

Bardolf. Slyšte, slyšte mne, co povídám: Kdo první udeří, do toho vrazím meč až po jílec;
jako že jsem voják!

Tasí.

Pistol. Velmocná přísaha – a vztek se ztiší;

pěst podej mi, svou přední nohu dej;
tvůj duch je obrovský.³¹

Nym. Podřežu ti hrdlo dříve nebo později; ve vší slušnosti. To je ten vtip.

Pistol. Tož *<emph>Coupe le gorge</emph>*³² je heslo. Poznovu

ti vzdorují. Ó krétský hafane,
ty myslíš, že mou ženu dostaneš?
Ne, do špitálu jdi a z potního
tam sudu hanby chorou vytáhni
si kání³³ Kressidina plemene,
jež slove Dora Drchotka; tu měj.
Má jest a bude *<emph>quondam</emph>*³⁴ Čiperná,
z všech jediná; a – *<emph>pauca</emph>*, na tom dost.
Teď táhni.

Vystoupí Hoch.

Hoch. Pane hostinský Pistole, musíte k mému pánu, a vy také, paní hostinská; těžce ochuravěl a chce si lehnout. Milý Bardolfe, vstřete mu svůj obličej pod podušku a poslužte mu za ohřívadlo. Opravdu, je mu velmi zle.

Bardolf. I klid' se, ty šíbale!

Hospodská. Na mou věru, chystá se co nevidět vráně za paštiku.³⁵ Král mu protknul srdce.

Milý muži, přijď hned domů.

Odejde Hospodská a Hoch.

Bardolf. Pojd'te, mám vás usmířit? Musíme spolu do Francie; u všech čertů, máme nože k tomu, abychom si sami podřezávali krky?

Pistol. Ať příboj vzkypí, ďábli hlady řvou!

Nym. Zaplatíte mi těch osm šilinků, co jsem na vás vyhrál v sázce?

Pistol. Je sprostý chlap, kdo platí.

Nym. Chci je teď dostat; to je ten vtip.

Pistol. Jak mužnost rozhodne; jen ruče bodni!

Oba tasí.

Bardolf. Při tomto meči, kdo první bodne, toho zabiju; při tomto meči, to udělám!

Pistol. Meč tvrdí přísahu; ta platnost má.

Bardolf. Desátníku Nyme, chceš-li se smířit, smíř se; nechceš-li, budeš také nepřítelem mým.
Schovej ten meč, prosím tě.

Nym. Dostanu těch osm šilinků, co jsem na vás vyhrál v sázce?

Pistol. Hned *<emph>noble</emph>*³⁶ dostaneš a hotově
a sklenku pálenky ti také dám;
a svornost nastane a bratrství.
Já z Nyma chci, Nym ze mne bude žít.
Není to správné? Markytánem být
chci v táboru a výdělek mi vzroste.
Sem ruku na to.

Nym. Dostanu svůj *<emph>noble</emph>*?

Pistol. Ten hotově a řádně vyplatím.

Nym. Nu tedy dobře, šlo jen o ten vtip.

Vrátí se Hospodská.

Hospodská. Jako že pocházíte od žen, pojd'te honem k siru Johnovi. Ach, ten ubožák!

Palčivá každodenní terciana³⁷ jím lomcuje tak, že je žalostno se naň podívat. Dobří lidé,
pojd'te k němu.

Nym. Král pustil zlý vtip³⁸ na rytíře; tak to je.

Pistol. Tos, Nyme, řekl slovo pravdivé;
srdce mu puklo a je na capart.

Nym. Náš král je dobrý král; ale nutno to brát, jak to jde: má tak své vtipy a rozběhy.

Pistol. A tedy politujeme rytíře;
my, jehňátka, chceme zůstat na živu.
Odejdou.

SCÉNA DRUHÁ.

Southampton. – Poradní síň.

Vystoupí Vévoda z Exetru, Bedfordu a Westmoreland.

Vévoda z Bedfordu. Ví Bůh, že jeho Milost přílišně
se odvažuje, zrádcům věříc tak.

Vévoda z Exetru. Však budou zatčeni co nevidět.

Westmoreland. Jak hladce vedou si a bezvadně!
Jako by v prsou měli poddanost,
již věnčí věrnost s láskou trvalou.

Vévoda z Bedfordu. Král dobře ví o jejich úkladech,
to zvěstí, o níz zdání nemají.

Vévoda z Exetru. Ó, jak jen ten, jenž lůžko sdílel s ním,³⁹
jejž hýčkal, sytil milostivou přízní,
za cizí mamon smrti, zradě může
tak život svého krále prodávat!

Polnice. – Vystoupí Král Jindřich, Scroop, Cambridge, Grey a družina.

Král Jindřich. Teď vítr přízniv, na loď vstoupíme.

Mylorde z Cambridge a laskavý
mylorde z Mashamu a také vy,
můj milý rytíři, mi řekněte,
co myslíte, zda vojsko, které vedu,
se francouzskými šiky probije

a provede ty činy válečné,
k jichž vykonání jsme je svolali?

Scroop. Můj králi, o tom není pochyby,
jen jestli každý učiní, seč jest.

Král Jindřich. Nic nepochybuji, jsa přesvědčen,
že jedno srdce s sebou nebéřem,
jež není s naším v krásném souladu,
a jedno doma nenecháváme,
jež nepřeje nám zdar a vítězství.

Cambridge. Nižádný mocnář nebyl více ctěn
a milován, než Vaše Milost jest,
a myslím, ani jeden poddaný
že není zkormoucen a nekliden
v líbezném stínu vaší koruny.

Grey. I nepřátelé otce vašeho,
žluč v medu utopivše, se srdcem
vám slouží oddaným a horlivým.

Král Jindřich. To k vděčnosti nám velkou příčinou
a spíše služeb zapomeneme
své ruky nežli zásluh odměny
dle jejich velikosti a hodnoty.

Scroop. To službě dodá svaly z ocele
a práce občerství se nadějí
Milosti Vaší k stále úsluze.

Král Jindřich. To také náš soud. – Ujče Exetre,
ten muž, jenž včera vzat byl do vazby
pro potupení naší osoby,
buď propuštěn. Nemírnost ve víně
ten přečin způsobila u něho
a teď, když zmoudřel, odpouštíme mu.

Scroop. Toť milost; ale bezpečení se
až přílišné. Buď ztrestán, aby příklad
tím strpením víc takých nezrodil.

Král Jindřich. Ó, přece jenom bud'me milosrdni!

Cambridge. Tak může Vaše Výsost, a přec trestat.

Grey. Již v tom dost milosti mu život dát,
až velikého trestu okusí.

Král Jindřich. Ta vaše láska ke mně přílišná
a péče o mne těžkou modlitbou
jsou proti tomu ubožákovi.
Když nad pokleskem vzniklým z nestřídmosti
zrak nelze přimhouřit, jak zpřísnit jej,
když zločin hrdelní se objeví,
jež někdo žvýkal, spolk a zažíval?
A přece jen ten muž buď propuštěn,
byť Cambridge, Scroop a Grey v své něžné péči
a bdělosti o naši osobu
jej chtěli vidět trestána. – A teď
zas k našim věcem francouzským. Kdež jsou,
jež zvali jsme tu svými náměstky?

Cambridge. Jsem jeden z nich, můj kníže; rozkázal jste,
bych přihlásil se dnes o plnou moc.

Scroop. Též mně, můj panovníče.

Grey. Mně také, královský můj mocnáři.

Král Jindřich. Richarde, hrabě Cambridgi, zde váš
list mocný. Lorde Scroope z Mashamu,
zde vaše plná moc, a vaše zde,
rytíři Greyi z Northumberlandu.
Nuž čtete jen – a věřte, že mi známo,
co vážíte. – Mylorde z Westmorelandu
a ujče Exetre, dnes večerem
již na palubu. – Jakže, pánové?
Co stojí v listech těch, že ztrácíte
tak barvu? – Hle, jak mění se! – Jich tvář
jest jako papír. Aj, co čtete tam,
že tak to poděsilo vaši krev
a z obličejů vám ji zahnilo?

Cambridge. Svou vinu doznávám a na milost
se odevzdávám Vaší Výsosti.

Grey, Scroop. Již také my se dovoláváme.

Král Jindřich. Tu milost, živou ještě nedávno,
jste sami vlastní radou ubili.
Již pro hanbu nic o ní nemluvte;
neb obrátí se vaše omluvy
vám na prsa jak na své pány psi
a rozsápnou vás. Vizte, princové
a peerové, ty zrůdy anglické!
Lord Cambridge zde! – Však jest vám vědomo,
jak byla naše láska ochotna
jej opatřiti vším, co jeho cti
je příslušno; – a tento muž se spik
tak lehkovážně za hrst lehkých korun
a přísahal francouzským úkladům,
že zavraždí nás tady v Hamptonu.
I tento rytíř, naší dobrotě
neméně nežli Cambridge povinný,
tak zapřísahal se. – Však nastojte!
Co tobě, lorde Scroope, říci mám,
ty tvore krutý, lítý, nevděčný
a nelidský? – Ty, kterýs nosil klíč
mých tajů, znal mé duše samé dno,
jenž mohs mne téměř v zlato mincovat,
chtě užití mne k svému prospěchu:
zda možno, aby cizí úplatek
jen jiskru zloby z tebe vykřesal,
jež mému prstu ublížila by?
To divné tak, že ač se odráží
ta pravda jako černo od běla,
můj zrak to přece nechce rozeznat.
Zrada i vražda vždy jsou ve spolku,

spřež d'áblů domluvených navzájem
a konajících úkol vrozený
tak okatě, že údiv nevzkřikne;
však nad obvyklou u nich úroveň
tys ke zradě a vraždě přived žas.
Ať kterýkoli byl to lstivý duch,
jenž na tebe tak zvrhle působil,
on v pekle za mistra byl prohlášen.
Když jiní d'ábli zradu vnukají,
tu příštípkují pekelnickou věc
a záplatují cáry, barvami
a strojenostmi vydluženými
od bleskotavých zdání zbožnosti;
však ten, jenž tebe k vzpouře uhnětl,
ti k zradě nedal jiné příčiny
krom té, že chtěl tě zrádcem pasovat.
Týž démon, jenž tě svedl, kdyby lvím
svým krokem prošel celý svět, by moh,
zas vrátiv se, v nezměrném Tartaru
říct legiím:⁴⁰ „Tak snadno nezískám
nižádné duše jak tu anglickou.“
Ó, jak jsi jenom podezřením tak
moh otrávit sladkost důvěry!
Kdos oddaným-li zdál se, byls to ty,
kdos učeným a vážným, byls to ty;
kdos jest-li vzácné krve, byls to ty,
kdos tváří-li se zbožným, byls to ty;
kdos živ-li střídmě, hrubé vášně prost,
ať vesel nebo hněviv, duchem stálý
a neovládán krví, ozdoben
a oděn skromnou dokonalostí,
nic okem nekonaje bez ucha
a jen po zralém soudu věře jim:
tak jemně vytříbeným zdál ses ty.
A tak svým pádem skvrnu zanechals,
že muž i ten, kdo plně ucelen
a nejlíp nadán, podezírán být.
Já opláču tě, neboť vzpoura ta
se zdá mi druhým pádem člověka. –
Jich vina zjevna, hned je zatkněte,
by zodpovídali se zákonu;
a Bůh jim odpust' jejich úklady!

Vévoda z Exetru. Zatýkám tebe pro velezradu,
ty, zvaný Richard, hrabě Cambridgeský.
Zatýkám tebe pro velezradu,
ty, zvaný Jindřich, lord Scroop z Mashamu.
Zatýkám tebe pro velezradu,
ty, zvaný Tomáš Grey z Northumberlandu.

Scroop. Bůh spravedlivě odkryl úklad náš
a víc než smrti viny mé mi žel,

již, prosím, Vaše Milost odpustiž,
byť moje tělo za ni propadlo.

Cambridge. Mne nelákalo zlato francouzské,
ač za pohnutku jsem je vydával,
bych snáze dospěl jiných úmyslů.
Leč Bohu díky, že to překazil.
Tím z hloubi duše zaraduji se
v svém utrpení, prose Boha v něm
i vás, abyste odpustili mi.

Grey. Víc netěšil se věrný poddaný
při objevení zrady hrozivé,
než já teď nad sebou se raduji,
že kletý skutek byl mi překažen:
můj hřích, ne život vzat buď na milost.

Král Jindřich. Bůh vám ji dopřej! Slyšte ortel svůj:

Vy o královskou naši osobu
jste ukládali, spřehli s úhlavním
se nepřitelem, brali z jeho truhlic
již zlatý závdavek za naši smrt.
Váš král tak vraždě měl být zaprodán
a princové a peerstvo v otroctví,
lid útisku a opovržení
a celá tato říše záhubě.

Mstít za svou osobu se nechceme,
však o bezpečnost svého království,
jež zahubit jste chtěli, musíme
se starat tak, že jeho zákonům
vás vydáváme. Odejděte již,
vy hříšní ubožáci, na svou smrt,
jejížto hořkost v slitovnosti své
Bůh dej vám trpělivě okusit
a v pravé kajícínosti litovat
zlých vašich provinění! – Odved'te je.

Odejdou Cambridge, Scroop a Grey provázeni stráží.

Teď do Francie, páni, – k výpravě,
jež rovněž bude slavná vám jak nám.
O šťastné válce nepochybujem,
když Bůh tak milostivě objevil
tu zradu hrozivou, jež číhala
nám na cestě, krok první zmařit chtíc.
My nepochybujem, že drahou tou
nám urovnána každá závada;
a protož dále, drazí krajané!
Do rukou božích vložme svoji moc
a rychle k činu přihotovme ji.
Tož jaře na loď, vzhůru vlajky, šíje!
Král Anglů není králem bez Francie.

Odejdou.

SCÉNA TŘETÍ.

Londýn. – Před krčmou.

Vystoupí Pistol, Hospodská, Nym, Bardolf a Hoch.

Hospodská. Prosím tě, zlatý mužíčku, dovol mi, abych tě vyprovodila až do Stainesu.⁴¹

Pistol. Ne; zarmoucenot' mužné srdce mé!

Bud' vesel, Bardolfe; tvůj, Nyme, duch
vzduj slavné⁴² perutě; ty, chlapče, zjež
svou srdnatost; neb Falstaff mrtev jest.

Bardolf. Kéž byl bych s ním, at' už je kdekoliv; at' v nebi nebo v pekle.

Hospodská. Ne, ne, on jistě v pekle není; je v lůně Artušově,⁴³ dostal-li se člověk kdy do klínu Artušova. A krásně skončil a odešel jako nemluvně v křestní rouše. A rozloučil se právě mezi dvanáctou a jednou, zrovna když odliv nastává.⁴⁴ Jakmile jsem viděla, že hmatá po cejchách, pohrává si s květy, usmívá se na špičky prstů, věděla jsem, že mu zbývá už jen jedna cesta; neboť nos mu zešpičatěl jako péro a blabolil o zelených polích.⁴⁵ „Jak je, pane Johne?“ povídám, – „aj, muži, buďte dobré mysle“. Na to zvolal: „Bože, Bože, Bože!“ třikrát nebo čtyřikrát. Já, abych ho potěšila, mu řekla, aby nepomýšlel na Boha; doufalať jsem, že není ještě tak zle, aby se znepokojoval takovými myšlenkami. A tu mne žádal, abych mu něčím teplejším přikryla nohy. Sáhnu do postele a cítím, že jsou studeny jako led; potom na kolena; byla jako led a tak dál a dále a všechno bylo jako led.

Nym. Že prý zlořečil sektu.

Hospodská. Ano, to je pravda.

Bardolf. A ženským.

Hospodská. Ne, to není pravda.

Hoch. Ano, zlořečil, a říkal, že jsou to horoucí d'áblové.

Hospodská. Horoucího d'ábla neměl rád; z toho míval vždycky vítr.

Hoch. Ano, kdysi řekl, že ho čert přece jednou dostane pro ty ženské.

Hospodská. Inu, ženských se opravdu tak nějak dotýkal; ale teď už blouznil⁴⁶ a mluvil něco o nevěstce babylonské.

Hoch. Nepamatujete se, kterak viděl jednou sedět blechu na Bardolfově nose a řekl, že je tak černá jako duše hořící v pekle?

Bardolf. Inu, palivo mu došlo, co ten oheň udržovalo; to je celé bohatství, jež jsem si u něho vysloužil.

Nym. Nuže, hneme se? Král už jistě vyplul ze Southamptonu.

Pistol. Tož pryč! Má lásko, propůjč mi své rty.

Hled' mého zboží, movitostí mých,
všech pět vždy v hrsti s heslem: „Na – a plat'!“
a nevěř nikomu:
jsout' slámou přísahy a lidská věrnost
jest oplatka a „chyt' ho!“ pravý pes,
můj holoubku; *Caveto*⁴⁷ bud' tvým rádcem.
Jdi, osuš křišťálové oči své.
Teď do Francie, bratři ve zbrani!
Tam, hoši, jako koňské pijavky
jen sát a sát, jen lidskou krev tam sát!

Hoch. A to prý je jídlo nezdravé, jak říkávají.

Pistol. Teď dotkněte se jejích něžných úst
a na pochod!

Bardolf. Mějte se dobře, hostinská.

Políbí ji.

Nym. Já líbat neumím, to je ten vtíp; ale sbohem!

Pistol. Žes dobrá hospodyně, ukaž teď; –

a šetrná buď;⁴⁸ to ti poručím.
Hospodská. Buď zdrav; sbohem.
Odejdou.

SCÉNA ČTVRTÁ.

Francie. – Královský palác.

Tuš. – Vystoupí Král francouzský, Dauphin, Vévoda Burgundský,⁴⁹ Connétable a jiní.

Král francouzský. Tak Angličan k nám s celou mocí vpad

a dbát nám třeba víc než pečlivě,
jak obranou mu čelit královskou.
A tedy vévodové z Bretagně
a z Berri, brabantský a orleánský
se vypraví a, dauphine, vy též
co nejrychleji ku osazení
a doplnění hradeb našich tvrzí
udatným lidem, zbrojí ochrannou;
neb Anglicko tak dravě žene se
jak vody k jícnu vírné propasti.
I nutno býti obezřetnými,
jak postrach učí ještě z nedávných
nás příkladů, jež Anglik hrozivý
a nedbaný nám v polích zanechal.⁵⁰

Dauphin. Velmožný otče, nejvyš radno jest
se proti nepříteli ozbrojit.

Ni v míru nemá říše zemdlít tak
– byť nešlo o válku a zjevný spor –,
by hradby, zbrojné mužstvo, přípravy
se nechystaly, nedržely tak
jak za hrozící války. Protož dím,
že dobře, půjdeme-li ohlédnout
vše choré, slabé stránky Francie;
však aniž bychom strachu jevili
o pranic víc, než jak by Anglie
se na letniční mumraj chystala;
neb její trůn, můj dobrý mocnáři,
tak prázdně osazen a její žezlo
tak divadelně drží rozmarný
a pošetilý, mělký, trhlý jun,
že žádný postrach nepřichází s ní.

Connétable. Ó, jenom pozor, principi dauphine,
v tom králi velice se mýlíte.

Jen Vaše Výsost ptej se vyslanců,
jak důstojně jich vyslech poselství,
jak vzácnými je rádci obklopen,
jak mírný v odvěti a především
jak hrozný v pevné odhodlanosti,
a shledáte, že marnost dřívější
jen vnějškem byla Bruta Římana,
jenž rozvahu kryl rouchem bláznovství
jak zahradníci mrvou kořeny,

jež raněj mají vzrůst a útleji.

Dauphin. Tak tomu není, pane connétable;
však domýšlet se toho neškodí.
Jeť při obraně nejlíp vážiti
vždy soka mohutnějším, než se zdá.
Tak naplní se míra obrany,
jež při chabém a skoupém rozvrhu
jak skrblík zkazí šaty, uspořít
chtě kousek sukna.

Král francouzský. Tedy myslíme,
že Jindřich silen jest. A, knížata,
vy silnou zbrojí hled'te jít mu vstříc.
Rod jeho naše maso okusil
a on je z toho krvavého kmene,
jenž na domácích stezkách stíhal nás.
Svědč naše hanba příliš pamětná,
když bojována bitva u Kresčak
a jati všichni naši princové
jsou rukou toho jména černého,
Edwarda, prince z Walesu, mezitím
co jeho otec stoje na hoře,
sám hora, vysoko čně do vzduchu
a korunován zlatým sluncem, zřel
– a usmíval se tak ho spatřuje –,
jak jeho bohatýrský rozenec
tam dole chroumá dílo přírody
a znetvořuje vzory, které Bůh
a franští otcové za dvacet let
si natvořili. Kmene vítězného
je větev; mohutnosti bojme se
mu vrozené i jeho osudu.

Vystoupí Posel.

Posel. Od anglického krále Jindřicha
poselstvo prosí o předpuštění
u Vaší Milosti.

Král francouzský. Hned vyslechnem je.

Ať vejdou, přiveďte je.

Odejde Posel a někteří pánové.

Vidíte,

ten hon začíná prudce, přátelé!

Dauphin. Jen postavte se jim a ustanou.

Psi zbabělí jsou nejvíc tlamatí,
když to, co ohrožují zdánlivě,
před nimi prchá. Dobrý pane můj,
jen zkrátka s Angličany veďte si,
ať zvědí, jaké říše hlavou jste.
Můj kníže, sebeláska není hřích
tak mrzký jako sebedbání.

Vrátí se pánové s Vévodou z Exetru a družinou.

Král francouzský. Od anglického bratra našeho?

Vévoda z Exetru. Tak jest; a Vaši Milost zdraví tak:

Ve jménu Boha všemohoucího
chce, byste vysvlékl a odložil
vše slávy dlužené, jež darem nebes
i právem přírody a národů
jen jeho jsou a jeho dědiců;
tož zvláště korunu a širosáhlé
ty důstojnosti, které přísluší
buď zvyklostí neb řádem věkovým
k francouzské koruně. A nárok ten
že není lichý, křivý, vybraný
snad z červotoče dávno zašlých dnů
neb shrabán z prachu zapomenutí,
král pořad památný vám posílá
svou každou větví přesvědčující,
chtě, byste prohlédl ten rodokmen;
a shledáte-li jeho přímý původ
od slavných předků nejslavnějšího
Edwarda třetího, vás vyzývá,
abyste zřek se říše, koruny,
jež zadržujete mu neprávem
co rozenému jejich dědici.

Král francouzský. Co bude jinak?

Vévoda z Exetru. Úder krvavý;

neb ukryjete-li tu korunu
i v samém srdci, on ji vydlobe.
A protož divou bouří přichází
a v hromobití, zemětřesení
jak Jupiter, by, žádost marna-li,
ji vynutil. Pro smilování boží
vás vyzývá, abyste korunu
mu vydal; s ubohými dušemi
měl slitování, na něž rozvívá
zející tlamu válka hladová.
A zpět na vaši hlavu svaluje
vdov slzy, nárek sirotek, krev mrtvých,
stesk opuštěných dívek pro muže
a otce, zasnoubené milence,
jež pohltní ten spor. – Tot' jeho nárok
a jeho hrozba, moje poselství,
ač není-li zde dauphin přítomen,
pro něhož zvláštní pozdrav přináším.

Král francouzský. Co nás se týče, uvážíme to,
i anglickému bratru vzkážeme
svou pevnou vůli po vás nazejtří.

Dauphin. Co dauphinovi? – Zde jsem za něho.
Co proň má Anglik?

Vévoda z Exetru. Vzduchu, posměchu
a nevážnosti, opovržení
a všeho, vzkazatele mocného

co nemůž zlehčit, hodna cení vás.
Tak dí můj král; a jestli Jeho Výsost,
váš otec, splněním všech žádostí
ten trpký výsměch neulahodí,
jež vy jste poslal Jeho Milosti,
k tak žhoucí zodpovědi vyzvu vás,
že duté klenby, sluje francouzské
vás pokárají za tu provinou
a výsměch ten vám zpátky zahouknou
děl jeho ozvěnou.

Dauphin. Však řekněte,
můj otec odpoví-li přátelsky,
že jest to proti vůli mé; neb já
jen spor chci s Anglickem, a proto jsem,
jak slušno jeho marnosti a mládí,
mu poslal ony míče pařížské.

Vévoda z Exetru. On za to vaším Louvrem pařížským
vám oťrese, byť vládčím dvorem byl
mohutné Evropy. A buďte jist,
že jako my jsme, jeho poddaní,
to našli s udivením, také vy
shledáte rozdíl mezi přísliby
dnů jeho mladistvých a těch, jež teď
ovládá plně. Nyní váží čas
do posledního zrnka. Vaše ztráty
to zjeví, zůstane-li ve Francii.

Král francouzský. Nazejtří zvíte naše rozhodnutí.

Vévoda z Exetru. Jen propusťte nás rychle, by náš král
sám nepřišel se ptát, proč meškáme;
neb stojí už v té zemi.

Král francouzský. Půjdete
co nejdřív se slušnými návrhy.
Noc jest jen krátký dech a malá lhůta
ku odpovědi na tak vážnou věc.

Tuš. – Odejdou.

JEDNÁNÍ TŘETÍ.

PROLOG.

Vystoupí Chorus.

Chorus. Tak vysněnými křídly spěšný děj
náš letí dál s nemenší rychlostí
než pomyšlení. Představte si teď,
že viděli jste, s hráze hamptonské⁵¹
jak zbrojí dobře vypravený král
vstoup na koráb a jeho čacké lodstvo
ovívá hedvábnými vlajkami
mladého Foeba. Svoji obraznost
hrát nechte též a vizte v ní, jak hoši
se po konopných lanech šplhají;
píšťaly slyšte pronikavý zvuk,

jak dává povel hlukům zmateným.
Hle režné plachty, neviditelným
a plížícím se větrem nesené,
hnát mořem brázděným obrovské přídy⁵²
vln úporem! Ó, jen si myslete,
že na pobřeží jste a vidíte
na hybkých vlnách město tančící;
neb tak se loďstvo majestátným zdá,⁵³
jak čelí ku Harfleuru. – Za ním, za ním!
Své mysle v kormy loďstva zatněte
a plujte z Anglie tak utichlé
jak mrtvá půlnoc, kmety střežené
a děcky, stařenami, těmi, kdož
sil pozbyli a morku, nebo ještě
jich nenabyli; neboť kdo jest ten,
jenž bradu má jen chloupkem zdobenu,
by neprovázel do Frank vybrané
a vyvolené toto rytířstvo?
Dál myslí, dál, a vizte obležení;
na ložích děla osudnými jícny
jak zejí k sevřenému Harfleuru!
Teď z Francie se vrací vyslanec;
dí Jindřichovi, král že nabízí
mu dceru Katharinu a s ní věnem
kdes jakás malá, chudá vévodství.
Ten návrh není vhod a mrštný střelec
k ďábelským dělům doutnák přikládá;
Hluk bitevní a střelba z děl.
a vše se hrouť. Přec jen vlídní buďte
a o hře v duchu doplněné sudíte.
Odejde.

SCÉNA PRVNÍ.

Francie. – Před Harfleurem.

Hluk bitevní. – Vystoupí Král Jindřich, Vévoda z Exetru, Bedfordu, Glostru a vojsko s žebříky ke zlézání hradeb.

Král Jindřich. Zas do průlomu, drazí přátelé,
neb těly našinců zeď ucpěte!
V čas míru muž nezdobí tak nic
jak skromný klid a pokora; leč v sluch
když války vichřice nám zahučí,
tu buďte v činech tygru podobni;
své šlachy napněte, krev zburcujte
a krutou tváří vzteku pokryjte
vděk přírody. Pak oku dodejte
vzhled strašlivý; ať slídí střílnou hlavy
jak dělo spěšové a čelo nad ním
ať trčí hrozivě, jak zvětralý
čnící útes přes úpatí vyduté,
jež dravé, spoustné moře podmílá.

Ted' zuby zatněte a široce
rozevřte chrípě, ztajte dech a všechny
své síly k plné výši vypněte!
Jen kupředu, vy šlechtě anglická,
vy z krve otců války zkušených,
z nichž všichni jako Alexandrové
v té zemi bojovali od rána
až do večera, meče zatknuvše,
jen práce víc že pro ně nebylo.
Své matky neznectěte; dokažte,
že ten, jež otcem zve, zplodil vás.
Vzor buďte krvi méně tříbené
a válčit učte ji. – A stateční
vy vojíni,⁵⁴ jichž údy tvořeny
jsou v Anglicku, svých luhů povahu
zde ukažte a přísahat nás nechte,
že svého vypěstění hodni jste;
což jistě vím, neb nikdo není z vás
tak nízký, podlý, aby vznešený
žár neměl v očích. Vidím, stojíte
jak chrti na smečkách, jen ke skoku
již napjati. Zvěř vyzdvižena jest;
nuž mužně dál a s heslem, bohatýři:
Bůh s Jindřichem! – Vlast Anglů! – Svatý Jiří!
Odejdu. – Hluk bitevní. – Střelba z děl.

SCÉNA DRUHÁ.

Tamtéž.

Vystoupí Nym, Bardolf, Pistol a Hoch.

Bardolf. Dál, dál, dál, dál! Do průlomu, do průlomu!

Nym. Prosím tě, desátníku, stůj. Ty klofce jsou příliš prudké a co mne se týče, nemám druhý život v zásobě. Vtip toho všeho zalézá příliš za nehty; to je ta holá nota písničky.

Pistol. Ta písnička je pravá; v ní vtipu přes hlavu.

Ran houšť sem tam; kde boží vojín zmirá;
štíty a meči
v krvavé seči
se věčná sláva sbírá.

Hoch. Kdybych byl raději někde v londýnské hospodě! – Dal bych všechnu svou slávu za korbek piva a bezpečnost.

Pistol. A já: –

To přání kdyby stačilo,
o úmysl by nebylo,
tam chvátal bych, co mohu.

Hoch. Toť pravda, však ne lehko tak,
jak ptáče zpívá v hlohu.

Vystoupí Fluellen.

Fluellen. K průlomu, šelme! – Hajdy, sebranko!

Žene je před sebou.

Pistol. Buď milostiv, ó vůdce, lidem z prachu!

Svůj ukroť hněv, svůj mužný ukroť hněv,

svůj ukrot' hněv, ó velký vojvodo,
ó zlatoušku, zkrot' hněv, buď mírný, holoubku!

Nym. To je mi hezký vtíp! – Vaše Vzácnost si v špatných vtipech libuje.

Odejdou všichni až na Hocha.

Hoch. Jsem ještě mlád, ale ty tři chvastouny jsem vyzoroval. Jsem u všech tří chlapcem, panošem, ale všichni tři, kdyby sloužili u mne, nestačili by mi za člověka; neboť opravdu tři takoví hastroši dohromady nedělají jednoho muže. Ten Bardolf má bílá játra⁵⁵ a rudou tvář; tou se drze protlouká, ale bitky se chrání. Pistol má zabijácký jazyk a pokojný meč; tak láme jen slova a zbraň udržuje v celosti. Nym doslechl, že muži málomluvní jsou nejstatečnější, a proto se ani nemodlí, aby nebyl považován za sketu. Ale těch jeho málo zlých slov tak zrovna vyváží málo jeho dobrých skutků. Nikdy nerozbil lidské hlavy kromě své, a tu o sloup, když byl opilý. Ukradnou kde jen co a říkají tomu koupě. Bardolf ukradl pouzdro na loutnu, vlek se s ním dvanáct mil a prodal je za tři grešle. Nym a Bardolf jsou pobratimy v braní a v Calais⁵⁶ ukradli lopatku od uhlí. Z toho kousku práce jsem poznal, že ti lidé schovají do kapsy každou urážku, kterou je kdo ukoptí. Chtěli by, abych zdomácněl v kapsách cizích lidí tak jak jejich rukavice neb šátky na nos, ale přičí se mé mužnosti jinému z kapsy brát a strkat to do své, neboť je to zřejmé zastrkávání křivdy do kapsy. Musím je opustit a hledat si nějakou lepší službu. Jejich taškářství mi zvedá slabý žaludek, a tedy je musím zvrátit.

Odejde.

Vrátí se Fluellen; za ním Gower.

Gower. Setníku Fluellene, musíte hned k podkopům; vévoda z Glostru chce s vámi mluvit.

Fluellen. K podkopom! Řekněte vévodovi, že není radno chodit k podkopom; nebo vite, te podkope nésó podle vá vojenské praktike. Hlóbka není dostatečná a nepřítel – můžete to říct vévodovi –, vite, prokope si vám na štere loktě pod něma protichodbo. Pro Krista Ježiše, meslim, že nám to všecko vehodi do povětří, nebode-le lepší direkce.

Gower. Vévoda z Glostru, jenž velí při obléhání, dává se úplně vésti jistým Irčanem, opravdu velmi statečným pánem.

Fluellen. Je to setník Macmorris, není-le pravda?

Gower. Myslím, že jest.

Fluellen. Pro Krista Ježiše, to je ten névěči osel na světě. Dokážo mo to do oči. Nemá v opravdické vojenské praktice, vite, v římské praktice, vic direkce nežle štěně.

Vystoupí Macmorris a Setník Jamy.

Gower. Tam přichází a skotský důstojník, setník Jamy, s ním.

Fluellen. Setník Jamy je na div statečné kavalir, to je jisty, a má velekó znalost' a povědomost' starých válek podlívá mé zvláštni povědomosti jeho direkce. Na mó doši, ten provede svuj argument tak dobře jak jenom keré válečník za světě, pokud se téče bévalých válek římských.

Jamy. Jářku, dobrý den, setníku Fluellene.

Fluellen. Pozdrav Pámbu Vašo Vzácnost', milé setniko Jamese!

Gower. Nu jak, setníku Macmorrise, opustil jste podkopy? Zašla zákopníkům chuť?

Macmorris. Kriste Pane, lá! Špatně to provedli; práce zastavena, troubí se k ústupu. Při své ruce přísahám a při duši svého otce, práce byla špatně provedena; nechali toho být. Já bych byl, buď mi Kristus milostiv, lá, to město za hodinu do povětří vyhodil. Ó, špatně to provedli, špatně to provedli, při mé ruce, špatně to provedli!

Fluellen. Setniko Macmorrise, včel vás prosim, abeste mně dovolel, vite, maló dišputaci s vama, dilem pokud' běži nebo de o vojensko praktiko v římských válkách – jenom tak argumentaci, vite, a přátelsky popovídání –, dilem abech se zbavil nejistote ve svym miněni a dilem na opokojeni své mesle, vite, pokud' se téče vojenské praktike. To je ten puntik!

Jamy. To bude tuze milé, na mou milou věru, milí setníci oba dva. A já se vám odvděčím, dovolíte-li, jak jenom najdu k tomu příležitost; opravdu to udělám.

Macmorris. Buď mi Kristus milostiv, teď na diškursy není kdy. Den je parný; – a to povětrí a boj a král a vévodové, ne, tu není kdy na diškursy. Město je obleženo a polnice nás volá k průlomu a my zde mluvíme, a při Kristu, neděláme nic. Je to hanba pro nás všechny, Bůh mi buď milostiv, je to hanba státi tu jako sloup, je to hanba při mé ruce! – A tam jsou hrdla k podřezávání a práce čeká; a nic se neděje, buď mi Kristus milostiv – là.

Jamy. Při svaté mši, než tyhle moje oči zdřímnu, dobrou službu vykonám, anebo se za ni položím do země. Ano, na smrt půjdu a seč jsem, udatně vše zaplatím; to jistě udělám, zkrátka a zdlouha řečeno. Ale jenom co pravda, mezi vámi dvěma bych rád nějaký ten hovor vyslechnul.

Fluellen. Setniko Macmorrise, meslim, vite, s vaším dovolením, že není moc takových ve vašem národě...

Macmorris. V mém národě! – Co je můj národ?⁵⁷ Je to zlosyn, je to pankart, je to dareba, je to padouch? Co je můj národ? Kdo mluví o mém národě?

Fluellen. Vite, setniko Macmorrise, berete-le věc jináč, než je miněná, napadne mně snad, že se nechováte ke mně s tó vlidností, jak, rozomně ováženo, vite, beste měl; nebo so člověk tak dobré jak ve, e v praktice vojenské e rodem a jinéma podrobnost'ma.

Macmorris. Nevím, jste-li tak dobrý člověk jako já, buď mi Kristus milostiv, a hlavu vám uříznu.

Gower. Prosim vás, pánové oba, dojde mezi vámi k nedorozumění.

Jamy. Ach, to je šeredná chyba!

Polnice.

Gower. Město troubí k vyjednávání.

Fluellen. Setniko Macmorrise, až bode žádócno ožet lepší příležitosti, vite, bodo tak smělé a povim vám, co vim o vojenské praktice. Včel konec!

Odejdou.

SCÉNA TŘETÍ.

Tamtéž. – Před branami.

Velitel a několik měšťanů na hradbách. – Anglické vojsko dole. – Vystoupí Král Jindřich a jeho družina.

Král Jindřich. Jak rozhodnul se města velitel?

Dnes posledně jsme volni k smlouvání,
a tedy vzdejte se nám na milost,
neb jako lidé hrdí na svůj zmar
nás žeňte k nejhoršímu. Neboť jak
jsem vojín – jméno, které nejlépe
mi v mysli přísluší –, znov nechám-li
svá děla hřmíti, polozbořený
již Harfleur neopustím, dokavad
nelehne pohřben ve svém popeli.
Vše brány milosti se uzavrou
a drsný vojín, krví nalačněn
a tvrdý srdcem, rukou zbrocenou
a svědomím jak peklo prostorným
ať volně řádí, jako trávu žna
vám slíčné panny, dítky kvetoucí.
Co mně pak po tom, jestli mrzká válka
jak d'áblů kníže v plamen oděna,

tvář zkrvavenou, bude páchat
vše podle skutky, s plnem sdružené
a spoustou? – Co mi po tom, jestli vy
jste sami příčinou, že nevinné
vám dívky schvátí chlípné násilí?
Kde uzda na zbujnělou ohavnost,
když v divém trysku s vrchu řítí se?
Tak marno ovládati velením
chtít v plenu rozzuřené vojíny,
jak rozkazovat leviatanu,
by k břehu plul. – Tož, muži harfleurští,
se nad městem a svými slitujte,
co vojsko ještě ve své moci mám
a chladný, mírný vánek milosti
odvívá hnusné, nakažlivé mraky
urputné vraždy, plenu, zlosynství.
Když ne, v tom okamžení uzříte,
jak vojín slepý, krvežíznivý
ohavnou rukou ztřísni kadeře
dcer vašich srdcelomně křičících,
rve otce vaše za stříbrný vous
a hlavy ctné jim o zed' rozráží;
jak nahé vaše dítky na oštěp
si vbodává a matky šílené
svým skřekem zmateným rvou oblaka
jak ženy Judské nad katany kdys,
jež Herod vyslal na lov krvavý.
Nuž, vzdáte-li se všeho toho prosti,
neb zhynout chcete hříšnou statečností?

Velitel. Dnes u konce jest naše naděje;
vzkaz poslal dauphin, žádán o pomoc,
že dosud nemá pohotově sil
tak velké obležení přerušit.

Tož, mocný králi, tobě na milost
své město vzdáváme i životy.
Vstup do bran; s námi čiň i s našimi,
co chceš; neb děl se bránit nemůžem.

Král Jindřich. Otevřte brány. Ujče Exetre,
vy vstupte do města; tam zůstaňte
a proti Frankům opevněte je.
Všem buďte milostiv. My, drahý ujče,
že zima nastává a neduhy
nám vojsko tenčí, couvnem do Calais.
Dnes na noc do Harfleuru zvu se k vám
a zítra ráno na pochod se dám.

Tuš. – Král a jeho družina vejdou do města.

SCÉNA ČTVRTÁ.

*Palác Krále francouzského.
Vystoupí Katharina s Alicí.⁵⁸*

Katharina. Tys byla v Anglicku, Alice, a dobře mluvíš jejich řečí.

Alice. Tak trochu, kněžno.

Katharina. Prosím tě, uč mne; jest třeba, abych znala ten jazyk. Jak se říká po anglicku ruka?

Alice. Ruka? – Té říkají *de hand*.

Katharina. *De hand*. A prsty?

Alice. Prsty? Na mou věru, prsty jsem zapoměla; ale vzpomenu si. Prsty? Tuším, že se jmenují *de fingres*; ano, *de fingres*.

Katharina. Ruka *de hand*; prsty *de fingres*. Myslím, že jsem dobrá žákyně; pochytila jsem dvě slova anglická jen což. Jak zovou nehty?

Alice. Nehty? Nazýváme je *de nails*.

Katharina. *De nails*. Poslyš; řekni mi, zdali to dobře vyslovuji: *de hand*, *de fingres* a *de nails*.

Alice. Docela správně, kněžno; to je velmi dobrá angličina.

Katharina. Jmenuj mi po anglicku paže.

Alice. *De arm*, kněžno.

Katharina. A loket.

Alice. *De elbow*.

Katharina. *De elbow*. Zopakuj si všechna slova, kterým jsi mne teď naučila.

Alice. To myslím, kněžno, bude příliš těžké.

Katharina. Jen poslyš, Alice, jen poslyš: *de hand*, *de fingres*, *de nails*, *de arma*, *de bilbow*.

Alice. *De elbow*, kněžno.

Katharina. *Ó Seigneur Dieu*, já zapoměla, *de elbow*. Jak říkají šíji?

Alice. *De neck*, kněžno.

Katharina. *De nick*. A bradě?

Alice. *De chin*.

Katharina. *De sin*. Šíje *de nick*, brada *de sin*.

Alice. Ano. *Sauf votre honneur*, opravdu, vyslovujete ty názvy tak správně jako rození Angličané.

Katharina. Nepochybuji, že to s pomocí boží zakrátko zmožu.

Alice. Nezapoměla jste již, co jsem vás naučila?

Katharina. Ne, hned ti to správně zopakuj: *de hand*, *de fingres*, *de mails* –

Alice. *De nails*, kněžno.

Katharina. *De nails*, *de arm*, *de ilbow*.

Alice. *Sauf votre honneur*, *de elbow*.

Katharina. Vždyť to tak říkám; *de elbow*, *de nick* a *de sin*. Jak se říká noha a šaty?

Alice. *De foot*, kněžno, a *de coun*.

Katharina. *De foot* a *de coun*! *Ó, Seigneur Dieu!* to jsou slova zlá, ošklivá, hrubá, neslušná⁵⁹ a pro dámu dbalou cti nemožná. Za nic na světě bych je před francouzskými pány nevyřkla. Fú, *le foot* a *le coun*! Ale přece si ještě celou dnešní lekci přeříkám: *de hand*, *de fingres*, *de nails*, *de arm*, *de elbow*, *de nick*, *de sin*, *de foot*, *de coun*.

Alice. Výborně, kněžno!

Katharina. To stačí naponejprv; – teď pojďme k obědu.

Odejdou.

SCÉNA PÁTÁ.

Tamtéž.

Vystoupí Král francouzský, Dauphin, Vévoda bourbonský, Connétable a jiní.

Král francouzský. Jeť jisto, že již Sommu překročil.

Connétable. A nevzchopíme-li se k boji s ním,
opuťme Francii; vše nechme zde
a vinice své dejme barbarům.

Dauphin. *<emph>Ó Dieu vivant!</emph>*⁶⁰ Smí hrstka výhonků
a výplod našich otců bujnosti,
ty větve roubené na divoký
a planý kmen, tak náhle vystřelit
až k nebesům a předčít štěpaře?⁶¹

Vévoda bourbonský. A Normani, bastardští Normani,
normanští bastardi! *<emph>Mort de ma vie!</emph>*⁶²
Tak bez odporu potáhnou-li dál,
své prodám vévodství a zakoupím
si dvorec bahnitý a špinavý
na pokoutní⁶³ té výspě anglické.

Connétable. *<emph>Dieu de batailles!</emph>* Kde vzali oheň ten?

Zda není drsné, dusné, mlhavé
to jejich podnebí a neshlíží
naň bledé slunce jako s pohrdou,
vše plody ubíjejíc mračivě?
Či voda svařená, ten jejich lektvar
pro herky schvácené, ta ječná jícha
krev studenou v nich může rozehřát
k tak vroucí chrabrosti, a naše krev,
zjiskřená vínem, zdát se mrazivou?
Ó, pro čest naší země nevismе
jak zkřehlé rampouchy zpod našich střech,
když krůpějemi krve rekovné
lid mraznější se potí na žírných
nám polích, která nuznými lze zvat
jen v jejich rodných pánů nuzotě.

Dauphin. Na čest a víru, naše dámy smích
si tropí z nás a bez ostychu dí,⁶⁴
že vydají svá těla k rozkoši
anglické mládeži a Francii
zalidní bojovnými bastardy.

Vévoda bourbonský. Ba k Angličanům do tanečních škol
nás posílají, učit mrštným tam
je lavoltám a křepkým kurantům;⁶⁵
neb naše výbornost že v patách jest
a v utíkání že jsme zázrační.⁶⁶

Král francouzský. Kde herold Montjoy? Ať odkvapí
a naším příkrým vzdorem pozdravit
jde Anglicko. Teď vzhůru, knížata,
a duchem cti, jenž ostřej nabroušen
buď vašich mečů, spěšte do pole.
Francouzský connétable de la Bret

a vévodové z Orleansu, Berri
a Bourbonu, Brabantu, Alençonu
a Baru, Burgundu; a pánové,
vy, Jaquu Chatillone, Vaudemonte,
vy z Beaumontu, Grandpré, Roussi, Rambures
a z Fauconbergu, Foix, Lestralu
a páni z Bouciqualtu, Charolois;
vznešení vévodové, knížata
a baroni a panstvo, rytíři,
za velká léna⁶⁷ svá teď pozbavte
se velké hanby! Zdržte Jindřicha,
jenž táhne naši zemi s prapory
pobarvenými krví harfleurskou.
Na jeho zástupy se vrhněte,
jak zjihlý sníh se řítí v úvaly,
na jejichž uníženost poddanskou
vychrlí Alpy vše své mokroty.⁶⁸
Jen na něj udeřte, jste silní dost, –
a v zajateckém voze do Rouenu
jej přivezte jak vězně našeho.

Connétable. To sluší mocným. Jenom lituji,
že jeho pluky jsou tak nečetné
a jeho mužstvo vyhladovělé
a choré pochodem; neb tím jsem jist,
že jak jen vojsko naše uvidí,
do stoky bázně srdce klesne mu
a místo slavných činů výkupné
nám nabídne.

Král francouzský. Nuž, pane connétable,
ať spěchá Montjoy i Anglicku
ať řekne, že jest poslán vyzvědět,
jakéže výkupné nám dáti chce.
Vy, princi dauphine, zde v Rouenu
zůstaňte s námi.

Dauphin. Prosím Vaši Milost...

Král francouzský. Jen upokojte se; vy zůstanete.
Vy, connétable, šlechto, v šik se stavte,
a že pad Angličan, nás rychle zpravte.
Odejdou.

SCÉNA ŠESTÁ.

Anglický tábor v Pikardii.

Vystoupí Gower a Fluellen z různých stran.

Gower. Jak jest, setníku Fluellene? Přicházíte od mostu?

Fluellen. Mužo vás ojistit, že se tam o mosto znamenitě bojuje.

Gower. Jest vévoda z Exetru bez úrazu?

Fluellen. Vévoda z Exetro je tak bohatyrské jak Agamemnon; a je mož, keryho milojo a ctim
z celé doše své a z celyho srdce svyho, svó oddanost'ó, tělem a ževotem až do posledních
sel. Dik a chvála Boho, ani vlaso mo nezkřevino, ale most drži odatně a s vébornó
vojenskó praktikó. Je tam na mostě taky jakése praporečnik, poročik, a na my dobry

svědomí, je tak statečné jak Mark Antonius. Ve světě ten člověk toze neplatí, ale viděl sem, že si čacke vede.

Gower. Jak se jmenuje?

Fuellen. Praporek Pistol.

Gower. Neznám ho.

Vystoupí Pistol.

Fuellen. Toť je ten mož.

Pistol. O laskavost tě prosím, setníku;

vévoda z Exetru tě miluje.

Fuellen. Tak je, chvála Pánoboho; a já jsem si taky trocho lásky od něho zaslóžel!

Pistol. Bojovník Bardolf, srdcem peven, zdráv

a jaře chrabrý, krutým osudem

a divě vrátkým kolem Štěstěny,

té vrtkavé a slepé bohyně,

jež stojí na kameni jen a jen

se kutálejícím...

Fuellen. S vašem dovolením, praporek Pistole. Fortuna se maloje slepá, s plachetkó přes oče, abe se vám naznačelo, že je štěstí slepy; a maloje se taky s kolem, abe se vám naznačelo, keryz toho je mravni naočeni, to je, že se obraci, je nestály, plny proměnlivosti a rozmaru. A nohó, vite, se opirá o kolovité kameň a ten kotóli, kotóli a kotóli. A opravdo, básník o ni dává znamenité deškripci a Fortuna dává znamenity mravni naočeni.

Pistol. Jest Bardolfovou nepřítelkyní

a mračí se naň; ukrad paténu⁶⁹

a bude oběšen. Smrt prokletá!

Civ čekán na psa, člověk volný buď;

a konopí mu nezadrhuj chřtán!

Však Exeter již ortel smrti vyřk

pro plíšek laciný.

Jdi, cekni, vévoda tě vyslyší

a Bardolfovou nitku životní

ať nezpřetrhá provaz grošový

a bídná hanba. Promluv, setníku,

o jeho život, odměním se ti.

Fuellen. Praporek Pistole, rozumím tak trocho, co meslite.

Pistol. Aj, tedy raduj se!

Fuellen. Ne, praporek, opravdo néni se čemo radovat; nebo, vite, debe muj bratr bel, žádal bech vévodo, abe vévoda jednal podlivá své libosti a dal ho popravít, neboť kázeň mosi bet.

Pistol. Zhyň a buď zatracen; a *<emph>figo</emph>*⁷⁰ ti za tvoje přátelství!

Fuellen. Je dobře.

Pistol. Fík španělský.

Odejde.

Fuellen. Toze dobře.

Gower. Aj, to je ten vybraný arcilotr; už se pamatuji; svodník, kapsář.

Fuellen. Ojišť' ojo vás, že tam o mosto mlovil tak statečně, jak se to jenom za letního dňa sléchat dá. A co se mnó mlovil včel, je toze dobry, ba dobry to je, za to vám ročim, až jenom bode vhodné čas.

Gower. Ach, je to hlupák, blázen, šibal, který si tu a tam zajde na vojnu, aby se mohl při svém návratu do Londýna po vojensku zablýskat. Takoví chlapíci znají dokonale jména

velkých vojevůdců a umějí nazpaměť, kde se co důležitého událo; u té a té bašty, u toho neb onoho průlomů, za té a oné výpravy; kdo se proslavil, kdo byl zastřelen, kdo hanbu utřil, v jakém postavení se držel nepřítel. A to odříkávají dokonale řečí vojenskou, kterou vyšňořují novopečeným klením. Co takový po generálsku přistřižený vous a strašlivý polní mundur dovede mezi pěnovými lahvemi a pivem propláchnutými mozky, je zázračno pomyslit; ale takové poskvrny našeho věku musíte se naučit znát, jinak byste se mohl šeredně zklamat.

Fluellen. Neco vám povím, setniko Gowere; pozoruj, že to není člověk, za jakyho be rád před světem platil. Nando-le mo d'óro v kabátě, řekno mo svy miněni.

Bubny.

Slešte, král přechází a mosim s něm o mostě promluvit.

Bubny a prapory. – Vystoupí Král Jindřich, Vévoda z Glostru a vojsko.

Fluellen. Buh žehně Vaše Milosti!

Král Jindřich. Jak, Fluellene, byl jsi u mostu?

Fluellen. Bel, s dovolením Vaše Milosti. Vévoda z Exetro održel most toze odatně. Francóz odtáhl, vite, a strhle se tam rytiřsky a z mire statečny věce. Na mó pravdo, bel be málem až mosto dobel, ale bel nocen cónót a vévoda z Exetro je pánem mosto. Mužo říct Vaši Milosti, vévoda je statečné mož.

Král Jindřich. Kolik lidí jste ztratili, Fluellene?

Fluellen. Ztráte nepřátelsky bele značny, hodně značny, ale vévoda, pokud já vim, neztratil tošim ani jediného može, až na jednoho, keré bode snád' popravené, protože olópil kostel. Je to nějaké Bardolf, zná-le Vaše Milost' toho člověka. Tvář má samé trod, jeden oher, popenec a horóci plameň. Peske fókajó mo pod nos a só jedná červený⁷¹ a jinde rody; ale jeho nos je popravené a oheň mo došil.

Král Jindřich. Přáli bychom si, aby všichni podobní zločinci byli tak odstraněni a výslovně rozkazujeme, aby na našich pochodech zemí nic nebylo od vesnic vynucováno, nic bráno, co se nezaplátí, a žádný Francouz aby nebyl tupen a zlehčován urážlivou řečí; neboť kde laskavost a krutost hrají o království, vyhraje spíše hráč vlídnější.

Polnice. Vystoupí Montjoy.

Montjoy. Můj oděv hlásá, kdo jsem.

Král Jindřich. Je dobře, vím to; co zvím od tebe?

Montjoy. Vůli mého pána.

Král Jindřich. Vyslov ji.

Montjoy. Tak dí můj král: Vyříd' Jindřichu Anglickému: Ač zdálo se, že mrtví jsme, spali jsme pouze. Čas příhodný jest lepší voják než unáhlenost. Řekni mu, že jsme jej mohli zadržeti u Harfleuru, ale že jsme neuznávali za dobré protrhnouti křivdu, dokud plně nedozrála. Teď přicházíme k slovu a náš hlas je velitelský. Anglicko bude litovati své pošetilosti, užří svou slabost a užasne nad naší trpělivostí. Vyzvi tedy krále, aby pomýšlel na své výkupné, kteréž musí býti přiměřeno ztrátám, jež jsme utrpěli, počtu poddaných, které jsme ztratili, potupě, již jsme zažili, – což, kdyby vše dle váhy nahradil, by zhroutilo jeho maličkost. Na naše ztráty jest jeho pokladnice příliš chuda, za naši prolitou krev veškerá branná moc jeho říše příliš nečetná a za naši potupu jeho vlastní osoba, u našich nohou klečíc, jen chatrným a bezcenným zadostučiněním. K tomu dodej výzvu a rci mu nakonec, že zradil svůj lid, jehož ortel jest vyrčen. Tak můj král a pán; a to můj úřad.

Král Jindřich. Jak zní tvé jméno? Povinnost tvou znám.

Montjoy. Montjoy.

Král Jindřich. Svůj úřad konáš zdatně. Navrať se a král tvůj věz, že nehledám ho teď, však raději bych bez překážky táh zpět do Calais; neb abych pravdu děl

– ač moudré není soku Istivému,
jenž u výhodě, tolik svěřovat –,
můj lid je nemocemi osláblý,
mé vojsko ztenčeno a hrstka těch,
co zbyli, skoro více neváží
než tolik Francouzů; ač, dokud zdraví,
to říkám ti, herolde, myslil jsem,
že na dvou nohách anglických mi chodí
tři Francouzi. Však odpusť Bůh, že tak
se vychloubám. To francouzský váš vzduch
tu neřest ve mně vzedmul; želim již.
Jdi, řekni svému pánu, že jsem zde;
můj výkup jest to tělo bezcenné
a křehké; moje vojsko slabá jen
a chorá stráž; leč, Boha před sebou,
rci, že jdem dále, byť nám v cestě stál
sám Francouz s ještě jedním takovým
svým sousedem. – Zde za tvou námahu.
Jdi, Montjoy, a vyříd' svému pánu,
by rozmyslil se dobře: volna-li
je cesta, přejdem, bude-li nám překážet,
že vaši hnědou půdu zbarvíme
vám rudou vaší krví. Teď' buď' zdrav.
A naše odpověď' zní zkrátka tak:
My bitvy nehledáme, tak jak jsme,
leč tak jak jsme, se také nechceme
jí vyhýbat. To řekni svému pánu.

Montjoy. To vyřídím. Dík Vaší Milosti.

Odejde.

Vévoda z Glostru. Doufám, že na nás nevytrhnou teď'.

Král Jindřich. Jsme v rukou božích, bratře, a ne v jejich.

Teď' k mostu na pochod; noc blíží se,
dnes budem tábořiti za řekou
a zítra ráno dále potáhnem.

Odejdou.

SCÉNA SEDMÁ.

Tábor francouzský nedaleko Agincourtu.

Vystoupí Connétable francouzský, Rambures, Vévoda orleánský, Dauphin a jiní.

Connétable. Ach! – Mám nejlepší brnění na světě! Kéž byl už den!

Vévoda orleánský. Máte znamenité brnění; ale také mému koni jen co se sluší a patří.

Connétable. Jest to nejlepší kůň v Evropě.

Vévoda orleánský. Což se nikdy nerozední?

Dauphin. Pane vévodo z Orleansu a nejvyšší pane connétable, mluvíte o koni a brnění?

Vévoda orleánský. Vy máte oboje tak dobré jako kterýkoli princ na světě.

Dauphin. Jak dlouhá je ta noc! Nedám svého koně za žádného, který chodí jen o čtyrech!

Ča!⁷² – ha, odskakuje od země, jako by místo útrob měl žině v sobě; létající kůň, Pegasus,
<emph>qui a les narines de feu!</emph> Vsednu-li naň, vznáším se, jsem jako sokol; on
šlape vzduch; země zpívá, když se jí dotkne; nejhorší roh jeho kopyta je zvonivější píšťaly
Hermovy.

Vévoda orleánský. Má barvu muškátového ořechu.

Dauphin. Zázvorovou.⁷³ Je to komoň pro Persea; čistý vzduch a oheň; těžké živly, země a voda, nikdy se v něm neobjeví kromě v trpělivé tichosti, když jezdec naň vstoupá. Je to vsutku oř a všechny ty ostatní herky můžete nazvat mrchami.

Connétable. Opravdu, principi, nade vše znamenitý a výborný kůň.

Dauphin. Kníže komoňů! Jeho řehot jest jako povel mocnářův a jeho držení vzbuzuje úctu.

Vévoda orleánský. Již dosti, strýče.

Dauphin. Ne, ten člověk nemá mozku, jenž od prvního vzletu skřivana až do uzavření beránka do košaru neumí hlásat vždy novou chválu mého komoně. Jest to předmět tak proudný jako moře. Proměňte písčiny v řečné jazyky a všechny budou mluvit o mém koni; onť hoden, aby mocnář o něm hovořil a mocnář mocnářův jezdil na něm, ba hoden, aby celý svět, nám známý i neznámý, vzdal se svých zvláštních výkonů a jemu se obdivoval. Napsal jsem jednou sonet k jeho chvále; začínal takto: „Ty dive přírody...“

Vévoda orleánský. Slyšel jsem tak začínati sonet, jež někdo napsal o své milence.

Dauphin. Tedy jenom napodobil, co jsem složil já o svém běhounu, neboť můj kůň jest má milenka.

Vévoda orleánský. Vaše milenka dobře nosí.

Dauphin. Mne dobře, což jest predepsaná chvála a dokonalost dobré a výlučně vlastní milenky.

Connétable. Tak jest, a zdá se mi, že vám vaše milenka včera nehorázně záda protřásla.

Dauphin. Tak snad vaše vám.

Connétable. Moje neměla uzdy.

Dauphin. Ó, tedy byla asi stará a krotká a vy jste jel jako irský harcovník bez francouzských kalhot, jen ve svých vlastních, těsných koženkách.⁷⁴

Connétable. Jste dobrý znalec jezdeckého umění.

Dauphin. Tedy se dejte ode mne varovat: ti, kteří jezdí tak a ne opatrně, padnou do šeredných močálů. Raději bych měl svého koně za milenku.

Connétable. Tím právem bych mohl chtít já, aby moje milenka byla kobyloou.

Dauphin. Povídám ti, connétable, moje milenka má vlastní vlasy.

Connétable. Tím bych se zrovna tak mohl chlubit já, kdybych měl za milenku svini.

Dauphin. „Le chien est retourné à son propre vomissement, et la truie lavée au boubier“:⁷⁵ ty se chytáš všeho.

Connétable. Ano, jenom ne svého koně za milenku nebo pořekadel tak málo k věci se hodících.

Rambures. Pane connétable, jsou-li to hvězdy nebo slunce na tom brnění, co jsem dnes večer ve stanu vašem viděl?

Connétable. Hvězdy, pane.

Dauphin. Několik myslím jich zítra oprchá.

Connétable. A přece má obloha nebude chudší.

Dauphin. Dost možná, neboť nosíte jich mnoho zbytečně a bylo by větší ctí, kdyby některé byly pryč.

Connétable. Zrovna tak, jako váš kůň nosí vaše chvály; klusal by právě tak dobře, kdyby některé vaše chlouby byly vyhozeny ze sedla.

Dauphin. Kéž bych naň mohl vložit vše, čeho jest hoden! Což se nikdy nerozední? Zítra proklušu míli a má cesta bude dlážděna anglickými tvářemi.

Connétable. Já to neříkám z obavy, aby mne od další cesty neodstrašily. Ale chtěl bych, aby už bylo ráno, neboť bych už rád chytil ty Angličany za uši.

Rambures. Kdo se vsadí se mnou o dvacet zajatých?

Connétable. Než je dostanete, musíte dříve sama sebe v sázku dát.

Dauphin. Je půlnoc; jdu se ozbrojit.

Odejde.

Vévoda orleánský. Dauphin prahne po jitru.

Rambures. Prahne po tom, aby Angličany pojedl.

Connétable. Myslím, že sní všechny, které zabije.

Vévoda orleánský. Při bílé ruce mé dámy, je to čacký princ!

Connétable. Přisahejte při její noze, aby tu přísahu mohla rozšlapat.

Vévoda orleánský. Slovem, je nejzdatnější šlechtic francouzský.

Connétable. Zdatnost je činnost a on se zdatně přičiňuje u ženských.

Vévoda orleánský. Pokud slyším, ještě nikdy nikomu neublížil.

Connétable. A neublíží ani zejtra; v tom si to dobré jméno zachová.

Vévoda orleánský. Víím, že jest udatný.

Connétable. To mi také řekl někdo, jenž ho zná lépe než vy.

Vévoda orleánský. Kdo?

Connétable. Inu, řekl mi to sám a dodal, že mu na tom nesejde, když to někdo zví.

Vévoda orleánský. Také mu o to jít nemusí; není to u něho skrytá ctnost.

Connétable. Na mou věru, pane,⁷⁶ ještě nikdo a nikdy ji u něho nespatriil krom jeho lokaje. Je to udatnost s kuklou a bez ní mu schlípnu křídla.⁷⁷

Vévoda orleánský. Zlá vůle nikdy dobře nemluví.

Connétable. Dověřím to přísloví jiným: „Přátelství vždycky lichotí.“

Vévoda orleánský. A já pokračuji: „Dej ďáblu, což jeho jest.“

Connétable. Trefně řečeno: váš přítel tu stojí na místě ďábla, řeknu tedy vašemu přísloví do očí: „Čert vezmi ďábla!“

Vévoda orleánský. Jste více honěn v příslovích; ale „Blázen své šípy brzo vystřelí“.

Connétable. Přestřelil jste.

Vévoda orleánský. Je to tedy ponejprv, co nejste střelen.⁷⁸

Vystoupí Posel.

Posel. Nejvyšší pane connétable, Angličané leží patnáct set kroků od vašich stanů.

Connétable. Kdo změřil ten prostor?

Posel. Urozený pán Grandpré.

Connétable. Udatný a zmiry zkušený šlechtic. Kéž byl už den! – Ach, nebohý Jindřich Anglický! Ten tak po úsvitu netouží jako my.

Vévoda orleánský. Jak chuderský a pošetilý bloud je ten anglický král, že se pouští s tím svým hloupým lidem tak pitomě do věcí, o nichž nemá ani ponětí!

Connétable. Kdyby měli Angličané jen špetku rozumu, utekli by.

Vévoda orleánský. Toho nemají; neboť kdyby jejich hlavy byly nějak duševně obrněny, nikdy by neunesly tak těžké přilbice.

Rambures. Ten anglický ostrov rodí velmi statné kreatury; jejich buldoci jsou nedostižně odvážní.

Vévoda orleánský. Hloupí hafani; běží ruskému medvědu do tlamy a dají si hlavy rozmačkat jako shnilé jablko! To můžete zrovna tak říci, že je statečná blecha, která si troufá posnít na pysku lva.

Connétable. Právě, právě; a mužové jsou jako ti buldoci v prudkém a surovém náběhu, nechávajíce rozum doma u svých žen. A potom je nehorázně nakrmte hovězinou, dejte jim ocel a železo a budou žráti jako vlci a bít se jako ďáblové.

Vévoda orleánský. Ano, ale ti Angličané mají zpropadeně málo hověziny.

Connétable. Tedy shledáme zítra, že se jim chce jenom jíst a ne bojovat. Teď je čas, abychom se ozbrojili. Což, nepůjdeme?

Vévoda orleánský. Dvě hodiny; až bude deset bít, sto Angličanů budem každý mít.

Odejdou.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ.

PROLOG.

Vystoupí Chorus.

Chorus. Teď představte si čas, kdy ozvuky
se ploužícími, blikotavou⁷⁹ tmou
jest širý prostor světa naplněn.
Ohyzným lůnem noci od stanů
zní k stanům obou vojsk hluk, ztlumen tak,
že hlídkám stojícím lze bezmála
protější strážě šepot uslyšet.
Plá oheň proti ohni, bledou září
houf houfu hledí v tváře brunátné.
Oř hrozí oři, zvučný, pyšný řehot
sluch noci otupělý proniká;
a v stanech zbrojnoš,⁸⁰ stroje rytíře,
kladivem rušným nýty upíná
a dává strašných příprav znamení.
Kohouti kokrhají po kraji
a zvony zvučí, ospalého jitra
již hlásajíce třetí hodinu.
Hrd na svůj počet, v duši bezpečen
a důvěřiv o podceňované
jím Angly, zpupný Francouz kostkuje
a plísni mrzácky se vlekoucí
a línou noc, jež jako šeredná,
zlá čarodějka odbelhává se
tak loudavě. Ubozí Angličané,
ku zmaru určení, jak oběti
u bdělých ohňů sedí trpělivě,
o nebezpečí přemítajíce
příštího rána; smutné výrazy
na vpadlých lících, válkou sešlý šat
je zjevuje v hledicím měsíci
jak právě tolik příšer děsivých.
Ó, teď kdo spatří královského vůdce
těch zbědovaných čet, jak od strážě
se k strážci běře, k stanu od stanu,
ať zvolá „Čest a sláva hlavě té!“,
neb jde a navštěvuje celý voj,
se skromným úsměvem dí „dobrý den“
a zve je bratry, druhy, rodáky.
Tvář královská ni známkou nejeví,
jak strašnými je vojsky obklíčen
a z barvy odstínu jí nevzala
noc únavná a cele probděná.
On svěží jest a mdlobu přemáhá
vzhled veselý a vlídný majestát,
že každý chudák, ztrápen dřív a bled
jej spatřiv, běře z jeho pohledů

si útěchu. Tak jeho štědrý zrak
jak slunce svoje dary povšechné
rozdává všem, že taje mrazný strach
a velký, malý, pokud nehodnost
jej chápat může, vidí v noci té
přec aspoň slabý nárýs Jindřichův.
A tak nám scéna k bitvě musí letět,
kde čtyřmi nebo pěti bídnými
a zchátralými meči, nejapně
jen užitými v směšné šarvátce,
žel, potupíme jméno Agincourt!
Však sed'te jenom dál a pravdu samu
si představte v tom pitvořivém klamu.
Odejde.

SCÉNA PRVNÍ.

Anglický tábor u Agincourtu.

Vystoupí Král Jindřich, Vévoda z Bedfordu a Glostru.

Král Jindřich. Jsme, Glostre, u velikém nebezpečí;
tím větší budiž naše odvaha. –
Nuž, dobré jitro, bratře Bedforde.
Ó všemohoucí Bože! Jakýsi
duch dobrý žije v každé věci zlé,
jen kdyby lidé chtěli bedlivě
jej vybaviti. Hle, náš soused zlý
nás časně probouzí, což zdravé jest
i hospodárné. Kromě toho nám
je zevním svědomím a kazatelem
nás napomínajícím, abychom
se zbožně připravili na konec.
Tak můžeme si shromažďovati
med z plevele a od samého ďábla
brát mravní naučení.

Vystoupí Erpingham.

Dobré jitro,
Tomáši Erpinghame! Žeť by as
byl dobrý, měkký polštář milejší
té bílé hlavě nežli šeredný
ten trávník francouzský.

Erpingham. Ne tak, můj kníže!
To lůžko tady jest mně milejší,
neb mohu říci: „Ležím jako král.“

Král Jindřich. Je dobře, že se lidé příkladem
své strasti milovati naučí.
Tak uleví se duchu; a když mysl
zas oživne, tu není pochyby,
že ústrojí, ač tuhá, mrtvá dřív,
zas prolomí svou hrobku mráкотnou
a jako had, když zlínek vysvleknul,
se pohybují lehce, čile zas.

Svůj plášť mi půjčte, sire Tomáši.
Vy, bratři oba, v našem táboru
mi šlechtu pozdravte a „dobrý den“
jim vyřídíte a všechny pozvěte
je bez odkladu ke mně do stanu.

Vévoda z Glostru. Tak učiníme, pane.

Erpingham. Mám Vaší Milosti být průvodčím?

Král Jindřich. Ne, milý rytíři; jen s bratřími
k anglickým pánům jděte. Zatím já
a srdce mé chcem vejít v úradu
a nepřeju si jiné společnosti.

Erpingham. Pán žehnej ti, šlechtný Jindřichu!

Král Jindřich. Bůh s tebou, staré srdce! Mluvíš mile.

Odejdou všichni mimo Krále.

Vystoupí Pistol.

Pistol. Qui va là?⁸¹

Král Jindřich. Přítel.

Pistol. Mluv zřejměji, kdo jsi, zda důstojník,
nebo nízký, sprostý, někdo z lidu jen?

Král Jindřich. Jsem vůdce houfu.⁸²

Pistol. Vlečeš mocné kopí?

Král Jindřich. Tak jest. Kdos ty?

Pistol. Tak dobrý šlechtic jako císař sám.

Král Jindřich. Tos více, než je král?

Pistol. Ó, král je poklad, zlaté srdéčko,
hoch jako jiskra, slávy ratolest,
dobrého rodu, pěsti statečné.
Já líbám jeho střevíc blátivý
a k samým vzpruhám srdce přirost mi
ten milování hodný ohnivec.
Jak ty se zoveš?

Král Jindřich. Harry le Roy.

Pistol. Jak, le Roy? Toť jméno kornické.
Jsi kornického rodu?⁸³

Král Jindřich. Ne, jsem Welšan.

Pistol. Znáš Fluellena?

Král Jindřich. Zním.

Pistol. Tož řekni mu,
že ošlejš,⁸⁴ který dá si za přílbu
o svatém Davidu, mu otluku
o jeho kotrbu.

Král Jindřich. Jen tedy nenoste
svou dýku za čepicí v onen den,
by neotloukl vám ji o vaši.

Pistol. Tys jeho přítel!

Král Jindřich. Jsem; a příbuzný.

Pistol. Tož *<emph>figo</emph>* tobě!

Král Jindřich. Díky; buďte zdrav!

Pistol. Mé jméno slove Pistol!

Král Jindřich. Hodí se dobře k vaší prudkosti.

Odejde Pistol.

Vystoupí Fluellen a Gower.

Gower. Setník Fluellen?

Fluellen. Pro Krista Ježíše, mlovte tišší! Po celém světě bodí to névěčí ostrnoti, dež se řádný a starodávny pravidla a zákone válečný nezachovávají. Debeste si dal jenom trochu práce a probral se válkama Pompeja Velekyho, zhledal beste, za to vám ročim, že není žádných třesku plesku a žádnýho kláboseni v Pompejovym táboře. Za to vám ročim, že zhledáte ceremonie válke, její obezřetnosti a způsobu, její střízlevosti a slošnosti nečem načesto jinačim.

Gower. Ale nepřítel dělá hluk; slyšíte ho celou noc.

Fluellen. Je-li nepřítel osel, blázen a žvástavé hlopák, je vhodný, meslite, abesme taky me, vite, bele osli, blázni a žvástavi hlopáci? – Na vaše dobry svědomi – no co?

Gower. Budu mluvit tišeji.

Fluellen. Prosim vás a žádám, abeste tak.

Ojdou Gower a Fluellen.

Král Jindřich. Ač se tak trochu starosvětským⁸⁵ zdá,
ten Welšan bedliv jest a udaten.

Vystoupí tři vojáci: Bates, Court a Williams.

Court. Bratře Jene Batesi, není to jitro, co tam svítá?

Bates. Myslím, že asi tak; ale nemáme zrovna proč si tak tuze přát, aby už byl den.

Williams. Jak svítá den, vidíme, ale jeho konce se tuším nedočkáme. Kdo zde?

Král Jindřich. Přítel.

Williams. Pod kterým vůdcem sloužíte?

Král Jindřich. Pod sirem Tomášem Erpinghamem.

Williams. Dobrý, starý velitel a zmíry hodný pán. Prosim vás, co myslí o našem stavu?

Král Jindřich. Zrovna to, co plavci vržení na písčinu a čekající, že je nejbližší příboj odplaví.

Bates. Neřekl své mínění králi?

Král Jindřich. Ne – a není radno, aby tak učinil; neboť ačkoliv jen já vám to říkám, myslím, že král jest také jen člověk, jako jsem já. Fialka voní mu tak jako mně; obloha jeví se mu tak jako mně; všechny jeho smysly mají jen lidskou přirozenost. Odloží-li svůj zevnější lesk, objeví se ve své nahotě jen jako člověk; ačkoliv se jeho smýšlení⁸⁶ nese výše nežli naše, jestliže klesne, klesá na téže peruti. Protož vidí-li příčinu k obavám jako my, jsou jeho obavy nepochybně téhož způsobu jako naše. Ale jest jen rozumno, když mu nikdo ani zdání bázně nevstřípí, aby pak projevuje ji vojsko své neučinil malomyslným.

Bates. Ať se na zevnějšek staví zmužilým, jak chce, myslím přec, že i v tak studené noci jako dnes raději by stál v Temži až po krk; a já bych mu přál, aby tam byl přes všechno nebezpečí a já s ním, jen kdybychom byli odsud pryč.

Král Jindřich. Na mou věru, mluvím o králi, jen jak mi káže svědomí. Myslím, že by nechtěl být nikde jinde, nežli kde jest.

Bates. Tedy bych si přál já, aby zde byl sám. Jeho by jistě ze zajetí vykoupili a život tolika ubohých lidí byl by ušetřen.

Král Jindřich. Troufám si říci, že ho tak málo nemilujete, abyste mu přáli, by zde zůstal samotný, ačkoliv tak mluvíte, abyste vyzkoumali smýšlení jiných. Zdá se mi, že bych nemohl nikde umřít tak spokojeně jako ve společnosti králově, protože jeho věc je spravedlivá a jeho boj poctivý.

Williams. To je více, než víme.

Bates. Ano, a více, než po čem bychom pátrat měli; neboť víme dost, víme-li, že jsme královi poddaní. Je-li věc jeho křivá, smaže naše poslušnost ke králi její vinu z nás.

Williams. Ale není-li jeho věc dobrá, bude muset král sám těžký účet složit, až se všechny ty nohy a ruce a hlavy usekané v bitvě opět spojí v soudný den a budou všechny křičeti: „My

zemřeli jsme tam a tam,“ jedni proklínajíce, jiní bědující o ranhojiče, jiní pro své ženy zanechané v nouzi, jiní pro dluhy nezaplacené a jiní pro děti nezaopatřené. Bojím se, že málo těch, kdož umrou v bitvě, umírá šťastně; neboť jak může kdo učiniti spravedlivé pořízení o něčem, když vše, co činí, jest jen práce krvavá! A tak jestliže lidé takoví umrou neblaze, bude to černá věc pro krále, který je k tomu vedl, protože neuposlechnouti ho bylo by proti všemu řádu poddanosti.

Král Jindřich. Tak tedy vyšle-li otec syna za obchodem a ten v hříšnosti zhyne na moři, má se, podle vašeho pravidla, vina jeho prostopášnosti uvaliti na otce, který jej vyslal. Anebo když sluha, nesa na rozkaz pána svého peníze, upadne mezi loupežníky a zemřel v mnohých nepravostech bez pokání, můžete věc pánovu nazvati původem sluhova zatracení. Ale tomu není tak. Král není zodpověden za skončení každého ze svých vojinů zvlášť, aniž otec za to, jak umře jeho syn, a pán, jak jeho sluha, neboť pomýšlejíce na jejich služby, nemají na zřeteli jejich smrt. Kromě toho není krále, buď si jeho spor seberyzejší, aby když dojde na rozhodnutí mečem, jej mohl probojovati vesměs vojáky, z nichž na nikom není poskvrný. Někteří mají snad na sobě vinu zúmyslné a úkladné vraždy; jiní oklamali panny, zlomivše pečeť věrnosti křivou přísahou, někteří učinili válku svou hradbou, zkrvavivše dříve něžná prsa míru plenem a loupeží. Ale když takoví lidé porušili zákon a ušli trestu doma, ačkoliv mohou uniknouti lidem, nemají křidel, aby uletěli Bohu. Válka jest jeho pochop, válka jest jeho pomsta; a tak jsou ti lidé nyní trestáni ve sporu královu za to, v čem se byli dříve provinili proti královým zákonům. Kde se smrti báli, ušli životem, a kde chtěli býti bezpečni, hynou. Umrou-li tedy nepřipraveni, nemá král zrovna tak viny na jejich zatracení, jako nebyl vinen oněch nepravostí, pro kteréž jsou teď navštíveni. Povinnost každého poddaného náleží králi, ale duše každého poddaného patří jemu samému. Protož by měl každý voják ve válce činiti jako nemocný v posteli a smýti každou poskvrnku ze svého svědomí. Zemře-li tak, jest mu smrt výhodou; nezemřeli, byl požehnaně ztracen čas, jímž taková příprava vyzískána, a u toho, kdo vyvázne, nebylo by hříchem domnívati se, že za to dobrovolné odevzdání se Bohu On dal mu přežítí tento den, aby uviděl jeho velikost a naučil jiné, jak se mají připravovati.

Williams. Toť jisto, zemře-li kdo zle, padá zlo na jeho vlastní hlavu a král není za to zodpověden.

Bates. Nepřeju si, aby zodpovídal za mne; a přece chci za něho bojovati statečně.

Král Jindřich. Já slyšel na vlastní uši, že by se král nedal vykoupit.

Williams. Ano, to řekl, jen aby nás k boji povzbudil; ale až naše hrdla budou podřezána, dá se vykoupit, a my proto nezmoudříme.⁸⁷

Král Jindřich. Dožiju-li se toho, už nikdy jeho slovu neuvěřím.

Williams. To mu dáte! Je to nebezpečný výstřel ze staré pušky,⁸⁸ co ubohý a soukromý hněv může učiniti proti mocnáři! Zrovna tak byste si mohl zmínit, abyste slunce proměnil v led, ovívaje mu tvář pavím pérem. Vy už nikdy jeho slovu neuvěříte! Jděte mi, to je pošetilá řeč.

Král Jindřich. Vaše důtka je trochu příkrá; skoro bych se na vás hněval, kdyby k tomu byl příhodný čas.

Williams. Ten spor si vyrovnáme, budete-li živ.

Král Jindřich. Platí.

Williams. Jak tě opět poznám?

Král Jindřich. Dej mi něco do zástavy a budu to nosit za kloboukem. Budeš-li si troufat hlásiti se k tomu, spor si potom vyřídíme.

Williams. Zde moje rukavice; dej mi svou.

Král Jindřich. Tady.

Williams. Také já budu ji nosit za čepicí a přijdeš-li ke mně pozejtří a řekneš „To je má rukavice“, při této ruce, vsadím ti jednu za ucho.

Král Jindřich. Budu-li živ, přihlásím se o ni.

Williams. To si zrovna tak budeš troufat dát se oběsit.

Král Jindřich. Ano, přihlásím se, i kdybych tě našel ve společnosti králově.

Williams. Splň slovo; buď zdrav!

Bates. Buďte přáteli, vy angličtí blázni, buďte přáteli! Máme dost na té rvačce s Francouzi, umíte-li počítat.

Král Jindřich. Opravdu, Francouzi mohou vsadit dvacet francouzských korun proti jedné, že nás porazí, neboť ty své plešaté koruny⁸⁹ nosí na plecích. Ale u Angličanů není to zradou, budou-li ty francouzské koruny pořezávat, a král sám chce býti zítra pořezavačem.

Odejdou vojáci.

Jen na krále! Své životy, své duše,
své dluhy, starostlivé manželky,
své děti, hříchy složme na krále!
My musíme nést vše. – Ó těžký stave,
blíženče velikosti a poddaný
každého blázna dechu, toho, jenž
necítí víc než vlastní trampoty.
Co nekonečných musí radostí
se zříkat král, jichž jiný užívá!
A co má král a nemá jiný též
krom lesku, povrchního lesku jen?
A kdože jsi, ty modlo lesknavá?
Jakýs to bůh, jenž strastí smrtelných
protrpí víc než tvoji ctitelé?
Co jsou tvé důchody, co přijmy tvé?
Ó lesku, jen mi ukaž cenu svou...
Co duší tvou, jež k úctě vyzývá?⁹⁰
Jsi cos krom stupně, místa, zevnějšku,
strach budě u jiných a zlekanost,
jsa méně šťasten ve svém děšení
těch, které děsíš?
Zda místo oddanosti lahodné
nepíváš často pochlebenství jed?
Ó, rozstonej se, velká velikosti,
a vyzvi lesk, by tebe vyléčil!
Či myslíš si, že vyjde horečka
snad tituly, jež dýchá lichotnost,
že couvne před hlubokou poklonou
a poklekáním? Rozkazuješ-li
se schýlit žebrákovu kolenu,
zda též mu velet můžeš, aby ti
své zdraví dalo? Ne, ty hrdý sne,
jenž hráš tak podvodně o králův mír!
Jsemť král a prohlížím tě a já vím,
že ani křížmo, žezlo, jablko,
meč, berla, panovnická koruna,
šat perlami a zlatem protkaný,
nadutý titul jdoucí před králem,
trůn, na němž sedí, ani pompy příval,
jenž bije o vysoký světa břeh,

že všechno to, ó lesku trojslavný,
že všechno to, když sobě ulehne
na majestátné lože, nemůže
tak zdravě spát jak otrok ubohý,
jenž s plným tělem, prázdnou myslí jde
si odpočinout, trdným chlebem syt
a nikdy hrozné noci nevidí,
té dcery pekla; ale jako sluha
od slunce východu až k západu
se potí před Foebovým pohledem,
a prospav celou noc v elysiu,
den příští po úsvitu vstává zas
a Hyperionovi pomáhá
při jeho koních, dílem prospěšným
rok provázejí stále běžící
až ke hrobu. A taký ubožák
den trávě v klopotě, noc ve spaní,
až na ten lesk má přednost před králem
a výhodu. Týž otrok, účastník
zemského míru, užívá ho též;
však jeho tupý mozek málo ví,
co král se nabdí, aby chránil mír,
z kterého sedlák těží nejvíce.

Vystoupí Erpingham.

Erpingham. Můj kníže, šlechta starostliva jsouc,
kde jste, po celém táboru vás hledá.

Král Jindřich. Jdi, dobrý, starý rytíři, a všechny
do mého stanu svolěj; budu tam
dřív nežli ty.

Erpingham. Tak, pane, učiním.

Odejde.

Král Jindřich. Ó Bože bitev! Zocel srdce dnes
mých vojáků a strach jim nevštěpuj;
dar čítání jim vezmi, jestliže
jim srdce vyrve počet nepřátel.
Dnes nevzpomínej, Pane, jen ne dnes,
na mého otce hřích, když koruny
se zmocnil! Tělo Richardovo já
jsem znovu pohřbil, více kajících
jsem nad ním prolil slz, než krvavých
se vycedilo z něho krůpějí.
Na pět set chudých ročně dostává
plat ode mne; ti ruce uvadlé
dvakrát za den k nebi zvedají,
by smířili tu krev; dvě kaplí jsem
dal postavit, kde truchlý,⁹¹ velebný
sbor kněží prozpěvuje nocí, dnem
za duši Richardovu. Ještě víc
chci učinit, ač vše, co mohu, nemá
nižádné ceny vůči pokání,

s nímž sám přicházím, abych vyprosil
té viny odpuštění.

Vystoupí Vévoda z Glostru.

Vévoda z Glostru. Můj kníže!

Král Jindřich. Mého bratra Glostra hlas?

Jdu s tebou hned, neb vím, co přinášíš;

den, přátelé – vše na mne čeká již.

Odejdou.

SCÉNA DRUHÁ.

Tábor francouzský.

Vystoupí Dauphin, Vévoda orleánský, Rambures a jiní.

Vévoda orleánský. Zbroj naši zlatí slunce; vzhůru, páni!

Dauphin. *<emph>Montez à cheval!</emph>* Můj kůň! *<emph>Valet, laquais!</emph>*⁹²

Vévoda orleánský. Ó chrabrý duchu!

Dauphin. *<emph>Via! les eaux et la terre!</emph>*

Vévoda orleánský. *<emph>Rien puis? L'air et le feu.</emph>*

Dauphin. *<emph>Ciel, cousin Orleans.</emph>*

Vystoupí Connétable.

Nuž, pane connétable?

Connétable. Poslyšte,

jak oři o službu již řehtají!

Dauphin. Nuž, na ně! – Kůži rozdrásejte jim,

ať tryskne Angličanům do očí

jich vroucí krev a překypující

svou bojechtivostí je oslepí!

Rambures. Aj, mají našich koní plakat krev?

Jak uvidíme jejich vlastní slzy?

Vystoupí Posel.

Posel. Angličan stojí v šiku, párové!

Dauphin. Tož na kůň, čacká šlechtu, na kůň hned!

Jen pohleďte na bídnou, vyhladlou

tu sebranku a nádherný váš zjev

jim duše vysaje a zůstává

jen obaly a lidské slupky z nich.

Pro naše ruce není práce dost;

jeť sotva krve v chorých jejich žilách,

by každou nahou čepel ztřísnila,

již reci francouzští dnes vytasí

a z nedostatku lovu zatknou zas...

Jen na ně dechněme a dechem jen

své statečnosti porazíme je.

Jeť, páni, jisto nad vši pochybnost,

že naši přebyteční sluhové

a sedláci, již bez potřeby se

nám shlukují kol šiků bojovných,

by stačili na vyklizení pole

od zchátralých těch soků, byť bychom

zde na úpatí hory stáli my

jen jako nebojovní diváci.

To ale nedovolí čest. Co dál?
Jen vykonejme málo, maličko,
a vše je vykonáno. Tedy ať
již zazní polnice a veselé⁹³
jich břesk ať velí vsedat na koně;
neb útok náš tak strašně polem zazní,
že Angličan se schoulí, zdrcen bázní.

Vystoupí Grandpré.

Grandpré. Co meškáte, francouzští páirové?

Ty mrchy ostrovní, již zoufalé
o kosti své, zle zdobí ranní kraj.
Jak hadry visí jejich prapory
a vzduch náš jimi třepe potupně.
Mars veliký se bankrotářem zdá
v jich vojsku žebráckém a umdleně
jen mhourá přílby hledím rezavým.
Jich jezdcí světloňoši⁹⁴ strnulí
se zdají být, držící pochodně,
a bídné herky s boky vpadlými
a svislou koží hlavy sklánějí;
hlen řine se jim z očí zmrtvělých
a v chabých, bledých hubách udidlo
jsouc nažvýkanou travou ztřísněno,
jim leží bez vlády a bez hnutí.
Nad nimi černé vrány lítají,
– jich dědici, a nedočkavé již
své chvíle. Popis řečí vylíčit
nemůže život šiků takových,
tak neživoucích v žití, jak tu jsou.

Connétable. Již pomodlili se a čekají
teď na smrt.

Dauphin. Máme stravu poslat jim
a nové šaty, koně hladové
jim pící opatřit a teprv pak
se s nimi pustit v boj?

Connétable. Já čekám jen
na svého praporníka. – Do pole!
Zde praporeček sejmu z polnice,
ať poslouží mi v spěchu. Vzhůru jen!
Jeť slunce vysoko, nač mařit den!
Odejdou.

SCÉNA TŘETÍ.

Tábor anglický.

*Vystoupí Vévoda z Glostru, Bedfordu, Exetru, Erpingham, Salisbury a Westmoreland
s vojskem.*

Vévoda z Glostru. Kde je král?

Vévoda z Bedfordu. Sám vyjel ohlédnouti jejich šik.

Westmoreland. Šedesát tisíc mají bojovných.

Vévoda z Exetru. Pět na jednoho, samý čerstvý lid.

Salisbury. Ať boží rámě s námi bojuje!
Tot' hrozná přesila. Bůh s vámi, páni!
Jdu na své místo. Setkáme-li se
až v nebesích, tož tedy radostně
vám, vznešený můj lorde z Bedfordu,
můj drahý lorde z Glostru, dobrý vy
mylorde Exetre a vzácný strýče
a všichni bojovníci, sbohem všem!

Vévoda z Bedfordu. Buď sbohem, dobrý Salisbury; zdar
tě provázej!

Vévoda z Exetru. Buď sbohem, vzácný lorde; bojuj statně!
Leč já ti křivdím takým vyzváním,
neb v tobě sama chrabrost vtělena.
Odejde Salisbury.

Vévoda z Bedfordu. Tak chrabrosti je pln jak dobroty
a v obou knížecí.

Vystoupí Král Jindřich.

Westmoreland. Ó kěz je zde
jen deset tisíc mužů z Anglicka,
již nemají tam dnes co dělati!

Král Jindřich. Kdo si to přeje? – Aj, strýc Westmoreland?

Ne, milý strýče, umřít máme-li,
na to, být vlasti ztrátou, je nás dost,
a žít-li máme, čím je mužů méně,
tím větší podíl na cti. Přisám bůh,
tě prosím, jednoho si nepřej víc!
Víš Zevs, že nejsem zlata žádostiv,
ni toho dbám, kdo živ je na můj groš;
mě netrápí, kdos nosí-li můj šat,
těch povrchností nezná mysl má;
leč je-li hříchem ctižádostiv být,
jsem nejhříšnější duše na světě.
Ne, strýče, ani muže jednoho
si nepřej z Anglicka. Buď svědkem Bůh,
že ani za nejlepší naději
bych nechtěl tolik slávy pozbyti,
co jeden nad náš počet vzal by z ní.
Ó, nepřej si již ani jednoho!
Spíš prohlas, Westmorelande, po vojsku,
že ten, kdo neochoten bojovat,
má volno jít. List průvodní mu dejte
a do měšce dost peněz na cestu.
My nechceme vedle toho umřítí,
jenž strach má umřít s námi společně.
Dnes máme den svatého Krispína.⁹⁵
Kdo dnešek přežije a zdráv se vrátí,
dech ztají⁹⁶ při zmínce o tomto dnu
a vzchopí se, když „Krispín“ řekne kdos.
Kdo zůstane dnes živ a zestárne,
vždy v předvečer si pozve sousedy

a řekne: „Zítřka Krispínův je den.“
Pak rukáv vyhrne a ukáže
své jizvy, řekne: „Tyto rány v den
jsem utržil svatého Krispína.“
Kmet zapomíná, ale všechno až
mu sejde z paměti, on vzpomene
si dobře,⁹⁷ toho dne co vykonal.
Tu naše jména, běžná u něho
jak známá, družná slova: Jindřich král
a Bedford, Exeter a Warwick, Talbot
a Salisbury, Gloster oživnou
při plné číši v čerstvé paměti.
Těm dějům bude syna učiti
ten dobrý muž a Krispín, Krispian
od těchto dob až do skonání dnů
se nikdy neoslaví, aniž by
se při tom nevzpomnělo také nás,
nás mála, mála šťastných, hrstky bratří;
neb ten, kdo se mnou dnes vycedí krev,
mým bratrem bude; ať si nejprostší,
dnem tímto jeho stav se pošlechtí
a šlechtic, jenž si hová v Anglicku
teď na loži, mít bude za kletbu,
že nebyl zde, a vážit za cetku
svou mužnost, dokud mluvit bude kdos,
jenž s námi bojoval v den Krispínův.

Vystoupí Salisbury.

Salisbury. Můj kníže, rychle připravte se;
Francouz je v šiku statně seřaděn
a okamžitě na nás udeří.

Král Jindřich. Vše hotovo, náš duch-li pohotov.

Westmoreland. Ať zhyne ten, kdo v mysli couvá teď.

Král Jindřich. Již tedy nechceš, strýče, výpomoc
mít z Anglicka?

Westmoreland. Ví Bůh, že rád bych bez vší pomoci
jen s vámi stál v té bitvě královské.

Král Jindřich. Teď o pět tisíc mužů méně chceš;⁹⁸
toť líp než přát si o jednoho víc. –
Svá místa znáte již. Buď s vámi Bůh!

Polnice. – Vystoupí Montjoy.

Montjoy. Jdu ještě jednou, králi Jindřichu,
se ptát, zda nyní o své výkupné
chceš jednat před jistou svou záhubou;
neb věru jsi tak blízek propasti,
že neodvratně budeš pohlcen.
A kromě toho z milosrdenství
tě žádá connétable, abys měl
své vojsko k pokání, by jejich duše
se vznesly pokojně a blaženě
od těchto niv, kde těla ubohá

těch nešťastníků musí ležeti
a hníti.

Král Jindřich. Kdo tě nyní posílá?

Montjoy. Francouzský connétable.

Král Jindřich. Prosím tě,

s mou dřívější se odpovědí vrat':
až skolí mne, ať kupčí s mými kostmi.
Můj milý Bože, jak tak může kdo
si tropit posměch z lidí ubohých!
Kdys muž, jenž kůži lvovu prodával,⁹⁹
než lev byl mrtev, zhynul na honbě.
Jsem jist, že najdou mnohá z našich těl
hrob ve vlasti a nad ním svědectví
dnešního díla bude v kovu žít.
A ti, kdož složí kosti rekovné
zde ve Francii, mužně padnouce,
byť u vás na hnojištích pohřbeni,
přec dojdou slávy, neboť slunce je
tam pozdraví a k nebi vytáhne
čest jejich dýmavou a zůstaví
jich zemské části, aby dusily
váš kraj a puchem líhly tady mor.
Hle, překyp rekovnosti anglické,
kde mrtví jako koule v odrazu
se cestou zmaru dají podruhé
a zabíjejí umírajíce.

Chci mluvit hrdě: Řekni connétablu,
že k boji jsme jen všedně oděni;¹⁰⁰
náš lesk a třpytná výzbroj pochodem
že ubláceny v poli klopotném;
po našem vojšti péra nevlaje
– což důkaz bud', že neuletíme –
a během času ošuměli jsme;
však srdce máme švarná, to ví Bůh!
A moji zubožení vojíni
mi říkají, že ještě do večera
mít budou lepší šat, neb Francouzům
jich nové, našňořené kabáty
že stáhnou přes hlavu a vyženou
je od vojska. A učiní-li tak
– což doufám od Boha –, mé výkupné
se brzo najde. Uspoř, herolde,
si práci, nechod', milý herolde,
již pro výkupné, nedostanou ho;
při těchto údech¹⁰¹ ti to přísahám,
jež, budou-li je míti, jak je chci
jim zanechat, jen málo vynesou.
To connétable věz.

Montjoy. Tak vyřídím to, králi Jindřichu.

Bud' zdrav! – Již hlasatele nespatriš.

Odejde.

Král Jindřich. Vřak jeřtě pŕijdeř jednat o vŕkup.

Vystoupí Vévoda z Yorku.

Vévoda z Yorku. Mŕj kníže, na kolenou pŕosím vás,
bych pŕední voj směl vést.

Král Jindřich. Ved', drahŕy Yorku. Vzhŕru celý voj!

A ty, jak ráčíř, Bože, skonči boj!

SCÉNA ČTVRTÁ.

Bojiřtě.

Hluk bitevní. – Vŕpady. – Vystoupí Pistol, Francouzský voják a Hoch.

Pistol. Vzdej se, pse!

Voják. *<emph>Je pense que vous êtes gentilhomme de bonne qualité.</emph>*¹⁰²

Pistol. Qualitie calmie custure me!

Jsi řlechtic? Jak ti říkají? Co? Mluv!

Voják. *<emph>O Seigneur Dieu!</emph>*

Pistol. O Siňör Ďjö, toř po řlechticku zní;

vař slova má, O Siňör Djö, a slyř:

O Siňör Ďjö, ty zemřeř ocelí,

leč, Siňöre, že dal bys náramné

mi vŕkupné.

Voják. *<emph>Ayez pitié de moi! O, prenez miséricorde!</emph>*¹⁰³

Pistol. Mizera jsi; leč kord mi nestačí:

chci aspoň čtyřmecítma zlařákŕ,

sic chřtánem ŕtroby ti vytáhnu

tvou purpurovou krví zbrocené.

Voják. *<emph>Est-il impossible d'échapper la force de ton bras?</emph>*¹⁰⁴

Pistol. Bra! – psino! Co je to? – Proklatŕ

a vilný horský kozle! Zda-li to

je vŕkupné?

Voják. *<emph>O pardonnez-moi!</emph>*¹⁰⁵

Pistol. Ty tak? To značí u vás peníze?

Pojď, hochu, sem a toho otroka

se otař francouzsky, jak zove se?

Hoch. *<emph>Écoutez, comment êtes-vous appelé?</emph>*¹⁰⁶

Voják. *<emph>Monsieur le Fer.</emph>*

Hoch. Povídá, že se jmenuje le Fer.

Pistol. Fer, Nefer, já mu naferuluju;

ty, chlapče, řekni mu to francouzsky.

Hoch. Nevím, jak se říká po francouzsku naferulovat!

Pistol. Ať pŕipraví se, podřežu mu krk.

Voják. *<emph>Que dit-il, monsieur?</emph>*

Hoch. *<emph>Il me commande de vous dire que vous faites vous prêt; car ce soldat ici est disposé tout à cette heure de couper votre gorge.</emph>*¹⁰⁷

Pistol. *<emph>Ouy, cuppele gorge, permafoy;</emph>*

nedář-li korun, haldu korun, cháme;

sic rozseká tě na padrť ten meč.

Voják. *<emph>O, je vous supplie, pour l'amour de Dieu, me pardonner! Je suis gentilhomme de bonne maison; gardez ma vie, et je vous donnerai deux cents écus.</emph>*¹⁰⁸

Pistol. Kterář jsou jeho slova?

Hoch. Prosí vás, abyste mu daroval život; je šlechtic z dobrého domu a dá vám dvě stě zlatých korun výplatného.

Pistol. Tož řekni mu, že ztíší se můj hněv
a já že přijímám ty koruny.

Voják. *<emph>Petit monsieur, que dit-il?</emph>*

Hoch. *<emph>Encore qu'il est contre son jurement de pardonner aucun prisonnier, néanmoins, pour les écus que vous l'avez promis, il est content de vous donner la liberté, le franchissement.</emph>¹⁰⁹*

Voják. *<emph>Sur mes genoux je vous donne mille remerciements; et je m'estime heureux que je suis tombé entre les mains d'un chevalier, je pense, le plus brave, vaillant et très distingué seigneur d'Angleterre.</emph>*

Pistol. Vylož mi to, chlapče.

Hoch. Na kolenou vám tisíckrát děkuje a pokládá to za štěstí, že padl do rukou, jak myslí, nejchrabřejšího, nejrekovnějšiho a třikrát slavného anglického velmože.

Pistol. Jakože saju krev, kus milosti
chci prokázat. – Pojd' za mnou!

Hoch. *<emph>Suivez-vous le grand capitaine.</emph>¹¹⁰*
Odejde Pistol a Francouzský vojín.

Nikdy jsem neslyšel tak hlučný hlas vycházeti z tak prázdného srdce; ale pravdu má přísloví: „Prázdný sud duní nejvíce.“ Bardolf a Nym byli desetkrát srdnatější než tento řvoucí d'ábel ze staré divadelní hry, který si dá od každého ořezávati drápy dřevěnou dýkou,¹¹¹ a oba byli oběšeni. Stalo by se tak i tomu zde, kdyby si troufal něco ukradnouti odvážně. – Musím k panošům u zásob našeho tábora. Francouz by mohl míti hezkou kořist, kdyby o tom věděl. Nikdo jí tam nechrání než hoši.

Odejde.

SCÉNA PÁTÁ.

Jinde na bojišti.

Vystoupí Connétable, Vévoda orleánský, bourbonský, Dauphin a Rambures.

Connétable. *<emph>O diable!</emph>*

Vévoda orleánský. *<emph>O Seigneur, le jour est perdu, tout est perdu!</emph>¹¹²*

Dauphin. *<emph>Mort de ma vie!</emph>* Vše, vše je ztraceno

a výčitka a věčná potupa

nám sedí na chocholích s posměchem.

<emph>Méchante fortune!</emph>¹¹³ Ó, neutíkejte!

Krátký hluk bitevní.

Connétable. Vše naše řady proraženy jsou.

Dauphin. Ó, věčná hanba! – Probodněme se.

Je to ten dav, o nějž jsme v kostky hráli?

Vévoda orleánský. Král, od něhož jsme chtěli výkupné?

Vévoda bourbonský. Ó hanba, věčná hanba, nic než hanba!

Zemřeme čestně; ještě jednou zpět!

A ten, kdo nesleduje Bourbona,

ať odtud odejde a s čapkou v ruce

jak podlý kuplíř hlídá u dveří,

kde otrokem, nic lepším než můj pes,

mu nejkrásnější dcera przněna.

Connétable. To rozptýlení, jež nás zmařilo,

ted' přispěj nám a v houfech nasad' me

své životy, neb slavně umřeme!

Vévoda orleánský. Dost ještě v poli je nás na živu
ty Angličany množstvím udusit,
jen kdyby dal se držet pořádek.

Vévoda bourbonský. Čert vezmi pořádek! Jdu v dav se rváti
a rychlá smrt ať dlouhou hanbu zkrátí.
Odejdu.

SCÉNA ŠESTÁ.

Jinde na bojišti.

Vystoupí Král Jindřich s vojskem, Vévoda z Exetru a jiní.

Král Jindřich. My dobře, bohatýřští rodáci,
jsme bojovali dnes; však není dost;
neb Francouz ještě v poli drží se.

Vévoda z Exetru. Vévoda z Yorku Vaší Milosti
svou úctu skládá.

Král Jindřich. Žije, milý ujče?
Já třikrát viděl jej v tu hodinu,
jak pad, a třikrát vstal a bojoval
od hlavy k patám krví ubročen.

Vévoda z Exetru. V tom hávu leží vojín rekovný
a zdobí¹¹⁴ pláň; a po krvavém boku
druh nerozlučný jeho čestných ran,
vznešený hrabě Suffolk leží též.
Suffolk pad první; všecek posekán
jde k němu York, jak v krvi natažen,
a za vous vezme ho a zulíbá
ty rány zející mu na tváři
a vzkřikne: „Sečkej, drahý Suffolku,
má duše k nebi doprovodí tvou;
ó, sečkej na mou, duše rozmilá,
a potom spolu rozletíme se,
jak na tom poli slavně drženém
jsme podle sebe stáli v rytířství!“
Při těchto slovech já jsem přišel k nim
a těšil ho; on jen se usmál na mne
a vztáhnuv ruku slabě tiskne mou
a dí: „Můj drahý lorde, vyříd'te
hold oddanosti mému knížeti.“
Pak obrátil se, ruku zraněnou
kol Suffolkovy šije ovinul
a rty mu zulíbal, a zasnouben
tak smrti, krví závěť zpečetil
té lásky ušlechtilé končící.
Ta tklivá něžnost vláhu rozlila
mi do očí, již býval bych rád zmoh,
však tolik mužnosti mu nezbylo
a celá duše mojí matky v zrak
mi vstoupila a rozplakala mne.

Král Jindřich. Nic nekárám tě; neboť slyše to,
sám nutit musím oči zamžené,

by také nepřetekly.

Hluk bitevní.

Ale slyš!

Jaký to nový bitevní je hluk?

Frank opět sebral rozptýlený lid.

Skol každý vojín svoje zajatce!

To heslo dejte dál.

Odejdou.

SCÉNA SEDMÁ.

Jinde na bojišti.

Vystoupí Fluellen a Gower.

Fluellen. Pobit chlapce a vozatajstvo! – To je véslovně proti válečným právo; to je tak prohnany arcidarebáctví, vite, jak jenom muže bet. Na vaše dobry svědomí, néni temo tak?

Gower. Jistá pravda; ani jeden hoch nezůstal na živu a ti zbabělí padouši, kteří utekli z bitvy, způsobili to krveprolití. Kromě toho zapálili neb odnesli vše, co bylo v královském stanu; za to král docela dobře poručil, aby každý voják svému zajatému podřezal krk. Ó, je to čacký král!

Fluellen. A narodil se v Monmoutho,¹¹⁵ setníko Gowere. Jak říkajó město, kde se narodil Alexandr Dlohé?

Gower. Alexandr Veliký.

Fluellen. Ale prosim vás, néni-le dlóhé veleké? Dlohé nebo veleké, mohutné, náramné, velekomeslné, to je všeko jeden plat až na to, že se to trochu jináč říká.

Gower. Myslím, že se Alexandr Veliký narodil v Macedonsku. Jeho otec jmenoval se Filip Macedonský, pokud vím.

Fluellen. Meslim, že to belo Macedonsko, kde se Alexandr narodil. Povidám vám, setniko, nahlidnete-le do mape světa, za to vám ročim, že pře porovnáňo Macedónska s Monmouthem zhledáte, vite, jak só si podobny. V Macedónsko je řeka a v Monmoutho je krom všeckyho taky řeka. V Monmoutho ji říkajó Wye, ale vepadlo mně z hlave, jak menojó tam to drohó řeko; ale co na tem, só si podobny jak muj prst prstu a v obóch só lososi. Všimnete-le si dobře ževota Alexandrova, ovizete, že se ževot Jindřecha Monmoutha tak dost' s něm srovnává; neboť ve všeckých věcech je podobnosť. Alexandr – to vi Buh a vite ve – ve svym hněvo, své zořevosti, svym vzteko, své žloči, ve svéch rozmarech, svym nevražeňo a rozhorleňo a taky dež měl tak toze mozek zamženě pře chmelovině a svárech, vite, zabil svyho nélepšího přítele Klyta.

Gower. V tom se mu náš král nepodobá; nikdy nezabil přítele.

Fluellen. Néni to hezky, vite, brat mně věce z hobe, než só hotovy a skončeny. Mluvim jenom ve figurách a porovnánych. Jak Alexandr zabil přítele svyho Klyta pře pivě a korbelo, tak taky Jindřich Monmouth pře zdravých smeslech a dobrym rozomo vehnal od sebe teho klostyho, bachratyho¹¹⁶ rytíře. Bel samé vtip a špás, plné šelmovstvi a ósměšku; – na mino sem zapomněl.

Gower. Sir John Falstaff.

Fluellen. To je on. Jak vám povidám, dobři ledi rodijó se tam v Monmoutho.

Gower. Zde přichází Jeho Milost.

Vystoupí Král Jindřich a vojsko; Warwick, Vévoda z Glostru, Exetru a jiní.

Král Jindřich. Co ve Francii jsem, hněv nejal mne

až v tuto chvíli. Vezmi, herolde,

svou polnici a k oněm jezdcům jed'

tam na pahorku; chtí-li bojovat,

ať sjedou, neb ať pole vyklidí;

jsout' sůl nám v očích. Nechtějí-li tak,
že přijdem sami k nim a před námi
že jako kameny se rozletí,
jež z praků Asyrských¹¹⁷ kdys metány.
Těm, které máme, hrdla podřežem
i ani jeden z těch, jež dostanem,
nedojde milosti. To řekni jim.

Vystoupí Montjoy.

Vévoda z Exetru. Zde, pane můj, je herold francouzský.

Vévoda z Glostru. Má pohled pokornější nežli dřív.

Král Jindřich. Co značí to, herolde? Nevíš-li,
že chtěl jsem dát své kosti výkupným,
a ty jdeš pro jiné?

Montjoy. Ne, velký králi;
jdu k tobě, bys nám vlídně dovolil
to zkrvavené pole projíti,
své mrtvé spočítat a pochovat,
svou šlechtu oddělivše od sprostých.
Neb mnohý z našich knížat, nastojte,
tam leží zatopen a prosáknut
žoldáckou krví a náš sprostý lid
své selské kosti stáplí v krvi knížat.
Jich koňstvo zraněné, až po rousy
se brodic v krvi, rozdivočené
a běsné zbrojenými¹¹⁸ kopyty
po mrtvých pánech tluče, po druhé
je usmrcujíc. Dovol, velký králi,
to pole v bezpečnosti prohlédnout
a jejich mrtvá těla opatřit.

Král Jindřich. Já, herolde, ti pravdu povídám,
že nevím, zdali zvítězili jsme,
neb mnoho vašich jezdců vidět jest
bojištěm cválat.

Montjoy. Zvítězili jste.

Král Jindřich. Bud' Bohu za to dík, ne naší síle!
Jak zove se ten hrad zde nablízku?

Montjoy. Toť Agincourt.

Král Jindřich. Tož sluj ta bitva „u Agincourtu“,
jak bojována byla v Krispínův
a Krispianův den.

Fluellen. Váš stařeček¹¹⁹ slavné paměti, s dovolením Vaše Milosti, a váš prastréc Edward,
Černé princ Waleské, jak sem se dočtl v kronikách, svedle ve Francii toze znamenitý bitvo.

Král Jindřich. Tak jest, Fluellene.

Fluellen. Načesto pravda, Milosti. Ešle se vaše Milost' pamatoje, konale tam tenkrát Welšani
dobry složbe v jedné zahradě, kde rostl ošléch, a zastrkale si potom ten ošléch za svy
monmouthsky čepice, což, jak Vaše Milost' vi, je až po dnešni deň čestným odznakem
oných složeb a meslim, že ani Vaše Milost' nepohrdá ošléchem a nosi ho v deň svatyho
Davida.

Král Jindřich. To památkou na onen slavný den;
neb víte, že jsem Welšan, krajane.

Fluellen. Všecka voda wyeská nemůže vepláchnót welšsko kryv z těla Vaše Milosti, to vám povídám. Buh ji žehné a zachové jo tak dlóho, dokud' ráci Jeho Milost' a Jeho Majestát.

Král Jindřich. Díky, milý krajan.

Fluellen. Pro Krista Ježiše, so krajan Vaše Milosti a nic si z teho nedělám, ešle to nekdo vi; přeznám se k temo před celém světem; nemosim se, chvála Boho, za Vašo Milost' stedět, dokud' bode Vaše Milost' poctivé mož.

Král Jindřich. Bůh mne tak udrž! – Naši heroldi
ať s tímto jdou a zprávu bezpečnou
mi přinesou, kolik že mrtvých jest
na obou stranách. – Toho člověka
mi zavolejte.

Ukazuje na Williamse.

Odejdu heroldi a Montjoy.

Vévoda z Exetru. Vojáku, máte jíti ke králi.

Král Jindřich. Proč nosíš rukavičku za čepicí, vojáku?

Williams. S dovolením Vaší Milosti, je to zástava od jednoho, s kým bych se měl bít, je-li posud na živu.

Král Jindřich. Angličan?

Williams. S dovolením Vaší Milosti, nějaký taškář, který v noci na dnešek nestydatě přede mnou žvanil a kterému, je-li živ a bude-li si jen troufat hlásiti se o tuhle rukavici, jsem přísahal, že mu dám jednu za ucho; anebo uvidím-li za jeho čepicí rukavici mou – a on přísahal mi na vojenskou čest, že bude-li živ, si ji tam zastrčí –, že mu ji nehorázně počechrám.

Král Jindřich. Co myslíte, setníku Fluellene, je slušno, aby voják splnil danou přísahu?

Fluellen. Debe nesplnil, je padóch, s dovolením Vaše Milosti a na my dobry svědomi.

Král Jindřich. Možná, že to je nějaký velký šlechtic a docela nad to povznesen, aby se potýkal s někým jeho stavu.

Fluellen. E debe bel tak dobré šlechtic jak d'ábel, jak Loceper a sám Belzebub, je notny, vite, Milosti, abe splnil sleb a přísaho. Zpronevěři-le se, vite, stane se na reputaci takovém arcidarebó a tatrmanem, jaké jenom kde černéma střevicema počlamponal boží pudo a zem. Ba tak, na my dobry svědomi.

Král Jindřich. Tedy, brachu, splň svůj slib, až potkáš toho člověka.

Williams. To učiním, královská Milosti, jako že jsem živ.

Král Jindřich. Pod kým sloužíš?

Williams. Pod setníkem Gowerem, pane.

Fluellen. Gower je dobré setnik a znalé válek a v nich zečtené.

Král Jindřich. Zavolej ho sem, vojáku.

Williams. Ano, Milosti.

Odejde.

Král Jindřich. Zde, Fluellene, nos tu památku ode mne a dej si ji za klobouk. Když jsme bojovali s Alençonem a strhli se k zemi, urval jsem tu rukavici s jeho přílby. Bude-li se kdo hlásit k ní, je přítel Alençonův a nepřítel naší osoby. Potkáš-li kohos takového, chop se ho, máš-li mne rád.

Fluellen. Vaše Milost' mně prokazuje čest', jaké si jenom srce poddanyho muže přát. To bech se rád podival na člověka majícího jenom dvě nohe, keryho be ta rokavice pohoršela! To je všecko. Ale jedno bech ho vidět chtěl a rač mně teho dat milostivé Buh, abech ho oviděl!

Král Jindřich. Znáš Gowera?

Fluellen. S dovolením, královská Milosti, je muj blézké přítel.

Král Jindřich. Jdi, najdi ho a přijď s ním ke mně do stanu.

Fluellen. Převodo ho.

Odejde.

Král Jindřich. Mylorde Warwicku a bratře Glostre,
hned v patách jděte za Fluellenem.

Ta rukavice, kterou jsem mu dal
za čestnou památku, by mohla snadno
mu vynést poliček; je vojáková
a podle smlouvy mám ji nosit sám.
Hned za ním, dobrý strýče Warwicku;
neb jestliže ho voják udeří
– a z jeho přihroublého chování
lze souditi, že slovu dostojí –,
mohla by z toho vzniknout nehoda.
Známt' Fluellena, že je statečný
a prchlý, vznětlivý jak střelný prach
a rázem splatí každou urážku.
Nuž hleďte, by si neublížili.
Vy pojd'te se mnou, strýče Exetre.

Odejdou.

SCÉNA OSMÁ.

Před královským stanem.

Vystoupí Gower a Williams.

Williams. Věřte mi, setníku, že vás chce pasovati na rytíře.

Vystoupí Fluellen.

Fluellen. Boží vůle a milost' s vama, setniko. Prosim vás, co jenom nohe stačijó, ke královi!
Snad' vás tam očekává štěstí věci, než o jakým se vaše hlavě jenom zdát muže.

Williams. Pane, znáte tu rukavici?

Fluellen. Já? – Rokavico? Rokavice je rokavice.

Williams. To také vím; a tak se hlásím o ni.

Udeří jej.

Fluellen. E hrome! – Óhlavni zrádce, jak jenom keré na širým světě, ve Francii anebo v
Anglicko!

Gower. Co to znamená, ty ničemo?

Williams. Myslíte, že budu přísahati nadarmo?

Fluellen. Odpost'te, setniko, veplatim zradě žold ranama, za to vám ročim.

Williams. Já nejsem zrádce.

Fluellen. V hrdlo lžeš. Vezévám vás minem Jeho královské Milosti, chopte se ho; je přítel
vévode Alençonova.

Vystoupí Warwick a Vévoda z Glostru.

Warwick. Co se tu děje? – Co to, co to?

Fluellen. Mylorde Warwicko, teda se objevil – chvála Boho – kos ohavné zrade, vite, jaká
jenom kde vebujela v nédelši letni deň. To máme Jeho Milost'.

Vystoupí Král Jindřich a Vévoda z Exetru.

Král Jindřich. Co to? – O co jde?

Fluellen. Muj panovníče, tade je padóch a zrádce, keré, vite, Milosti, srazil mně to rokavico,
keró Vaše Milost' vzala s přilbe Alençonové.

Williams. Milostivý králi, to byla má rukavice; zde je k ní druhá a ten, komu jsem ji dal
výměnou, mi slíbil, že ji bude nosit za kloboukem, a já mu slíbil, že ho udeřím, ponese-li
ji. Potkal jsem toho muže s mou rukavicí za kloboukem a splnil jsem slovo.

Fluellen. Vaše Milost' včel sleši – rač možnosť Vaše Milosti dovolet –, jaké veskákané,

darebácké, žebrácké, vševé lotr to je! Dófám, že mně Vaše Milost' dotvrdí, dosvěči a dozná, že ta rokavice, keró mně Vaše Milost' dala, je Alençonova; ba tak, na vaše dobry svědomi.

Král Jindřich. Dej mi svou rukavici, vojáku;

hled', zde k ní druhá.

Byl jsem to já, jejž slíbils udeřit;

a zlými slovy jsi mne častoval.

Fluellen. A račte dovolet, Milosti, ať za to hrdlem propadne, ešle je vubec na světě ešče vojenskyho zákona.

Král Jindřich. Jak mi zadost učiníš?

Williams. Všechny urážky, pane, vycházejí ze srdce, a z mého nevyšlo nikdy nic, co by mohlo Vaši Milost urazit.

Král Jindřich. Byli jsme to my, které jsi zlehčil.

Williams. Vaše Milost tam nebyla jako vlastní osoba Vaší Milosti. Vstoupil jste přede mne jen jako jeden z lidu. Svědkem toho noc, váš oděv a prosté chování. A co se stalo Vaší Výsosti v této podobě, prosím, abyste přičetl sobě za vinu a ne mně, neboť kdybyste býval tím, zač jsem vás měl, nedopustil jsem se žádné urážky. Proto Vaši Milost žádám, odpusťte.

Král Jindřich. Tu rukavici, ujče Exetre,

naplňte zlaťáky a muži tomu

ji dejte. Brachu, podrž ji a nos

k mé poctě za čepicí, dokavad

se o ni nepřihlásím. Dejte mu

ty dukáty; a setníku, vy s ním

chtěj nechtěj musíte se usmířit.

Fluellen. Jako že je deň a světlo, ten chlapik má kos srce v břocho! Na – tade máš dvacetnik; modle se k Boho,¹²⁰ abe tě ochoval rvaček a praček, sporu a rozbroju; lip tak pochodiš, za to tě ročim.

Williams. Nechte si své peníze.

Fluellen. Rádo se stalo. Vite, můžete si dat za to spravít bote. Hled'te, proč beste se steděl?

Vaše bote nésó v dobrým stavo a toľka je dobré dvacetnik, za to vám ročim, anebo vám ho rozměnim.

Vystoupí Anglický herold.

Král Jindřich. Nuž, herolde, jsou mrtví sečtení?

Herold. Zde nesu počet padlých Francouzů.

Král Jindřich. Kdo, ujče, z šlechty do zajetí pad?

Vévoda z Exetru. Synovec králův, Karel z Orleansu,

Jan z Bourbonu a hrabě Bouciqualt

a pánů, baronů a rytířů

a panošů půl druha tisíce

krom lidu z řad.

Král Jindřich. Zde čtu, že zabitých

je v poli deset tisíc¹²¹ Francouzů.

V tom počtu princů, korouhevních pánů

tam leží mrtvých sto a dvacet šest.

Dál rytířů a statných zemanů

a panošů na osm tisíců

a čtyři sta; a včera po prvé

pět set jich pasováno rytíři.

Jeť tedy mezi všemi padlými

najatých na žold jenom šestnáct set
a princové jsou všichni ostatní
a páni, baroni a rytíři
a panoši a šlechta rodová
i pasovaná. Jména vyšších jsou:
Charles de la Bret, nejvyšší connétable,
Jaques Chatillon, francouzský admirál,
velitel lučištníků, pán Rambures,
velmistr francouzský Guichard Dolfín,
z vévodů: alečonský, brabantický;
též bratr burgundského vévody
a Edward z Baru. Z hrabat statečných:
Grandpré, Roussi a Fauconberg, Foix,
Beaumont a Marle, Vaudemont a Lestrade.
Toť královská je v smrti družina!
Kde počet našich mrtvých anglických?

Herold podává jiný list.

Edward, vévoda z Yorku, hrabě Suffolk,
sir Richard Ketly, rytíř Davy Gam.
Víc nikdo od stavu a z ostatních
jen dvacet pět. – Ó Bože, ruka tvá
v tom byla; ruce tvé, ne naši, vše
buď přičteno! – Kdy bez válečné lsti,
jen v přímé srážce, v rovné bitvy hře
tak velkých bylo ztrát a malých zas
u bojujících stran? – Dík, Bože náš,¹²²
jeť tvé to dílo jen.

Vévoda z Exetru. Toť úžasné!

Král Jindřich. Teď pojďme do vsi v zbožném průvodu
a budiž prohlášeno táborem,
že zemře, kdo by se tím vychloubal
a Bohu chvály ubíral, jež jest
jen jeho.

Fluellen. Prosím Vašo Milost', není dovolino mlovit o tem, kolek je padlých?

Král Jindřich. Jest, setníku, leč jenom s uznáním,
že válčil za nás Bůh.

Fluellen. Ja, na my dobry svědomi, bel k nám toze dobrotivé.

Král Jindřich. Vše svaté obřady teď vykonáme:

ať zpívá se „Non nobis“ a „Te Deum“¹²³

a mrtvé milosrdně pochovejme.

Pak do Calais a domů, kam kdo zpět
z Francie neplul šťastnější tak hned.

Odejdou.

JEDNÁNÍ PÁTÉ. PROLOG.

Vystoupí Chorus.

Chorus. Rač ten, kdo nečet v kronikách ten děj,
mi dovoliti být mu průvodčím;
a ty, kdo četli, prosím šetrně,

by omluvili času neshodnost¹²⁴
a počet osob, správný věcí běh,
jež v jejich velkém, pravém životě
zde nelze vylíčiti. – Do Calais
ted' vedem krále; buď již tam; a ted'
na křídlech myšlenky s ním přes moře.
Břeh anglický, hle, vroubí mořskou pláň
jak hradbou muži, dětmi, ženami,
jichž jásání a tleskot přehlušuje
i hlubozvuké moře, jež se zdá
jak mocný herold razit králi cestu.
Tak přistát nechte jej a slavně ted'
jej vizte ubírat se k Londýnu.
Tak rychle spěje myšlenka, že v mžik
si na Blackheathu¹²⁵ představíte jej,
kde panstvo chce, by zkrivený svůj meč
a podrcenou helmu před sebou
dal nésti městem. – Nedopouští toho,
jsa marnivosti prost a chlubné pýchy,
a všechnu slávu, okázalost, lesk
jen Bohu nechává. – Však hled'te nyní
v myšlenky čilé kovárně a dílně,
jak Londýn chrlí ven své občany!
Lord mayor¹²⁶ a všichni jeho soudruzi
co nejslavněji jako senátoři
ve starém Římě, v patách s plebejci
se hemžícími, vycházejí ven
vstříc svému vítěznému Caesaru,
tak, jak by dnes – to sice skrovnější
je porovnání, ale srdečné –
se vracel z Irska – jakož v brzký čas
tak státi se to může – velitel
vojsk naší milostivé mocnářky¹²⁷
a nesl vzpouru na meč vbodenu:
co lidu vyšlo by mu v ústrety
z klidného města! – Větší množství ted'
a větším právem vítá Jindřicha.
Ted' budiž v Londýně; neb dosavad
francouzský nářek anglického krále
zve doma zůstati a na pomoc
jde císař¹²⁸ Francii, by ujednal
mír mezi nimi. Všeho, co pak dál
se přihodilo, zatím pomiňte,
než Jindřich do Francie vrátí se,
kam opět přivéstí jej musíme.
Co bylo mezi tím, já zahrál sám
a připomněl vám, že to minulo.
Tož strpte zkrácení a zrak váš včas
leť za myšlenkou do Francie zas.

Odejde.

SCÉNA PRVNÍ.

Francie. – Tábor anglický.

Vystoupí Fluellen a Gower.

Gower. Ano, docela dobře; ale k čemu nosíte dnes ošlejš? Je už po svatém Davidu.

Fluellen. Všecké věci majó svy duvode, svy přičene a svy proč a zač. Povim vám to, setniko Gowere, jak přítelovi. Ten darebácké, prašivé, žebrácké, vševé, chvástavé lotr Pistol, o kerym ve sám a celé svět vi, že není o nic lepší než chlapisko, vite, bez némenši cene, přende vám včera ke mně, přenese mně chlib a sul, vite, a vebizi mě, abech svuj ošlých snědl. Belo to na místě, kde sem se s něm nemohl postit do žádného sporo, ale osmělím se ten ošlých noset za klobókem, dokud' ho zas neovizo, a potom mo tak trochu zahrám svó písničko.

Vystoupí Pistol.

Gower. Hle, zde přichází, nadutý jako krocan.

Fluellen. Nadoté nenadoté, krocan nekrocan! Pozdrav Buh, praporniko Pistole, ve praševé, vševácké ničemo, pozdrav Buh!

Pistol. Jsi blázen? – Prahneš, bídný Trójane,¹²⁹
bych smotal Parky přízi osudnou?
Pryč, zápach ošlejchu mi protiven!

Fluellen. Srdečně vás prosim, ve praševé, vševácké chlape, abeste mně k vule, po mym přáni a na mó žádost', vite, ten ošlých snědl. Protože se vám do něho nechce, vite, a vašém zálebám a vašém apetitom a vašemu zažévání se přiči, prosel bech vás, abeste ho snědl.

Pistol. Ni za Cadwallader¹³⁰ a jeho kozy.

Fluellen. Toť máte jedno kozo!

Udeří ho.

Bodete tak dobré, prašivé chlape, a snite to?

Pistol. Ty zemřeš, bídný Trójane!

Fluellen. Svatá pravda, praševé taškáro, až se Boho zalibi. Prosim vás, abeste zatím žel a jedl svó pico. Tade k ni máčka.

Udeří ho.

Ve ste mě včera nazval rytířem z pohoří¹³¹ a já z vás dnes odělám rytíře smotné postave.
Prosim vás, déte se do toho; omite-le se ošlécho posmívat, můžete ho také jest.

Gower. Dost, setníku; je celý vyděšen.

Fluellen. Povídám, že mosi sněst hrst' myho ošlécho, nechce-le, abech mo štere dni oklókál kotrbo. Okósnite si, prosim vás, je to dobry na vašo čerstvó rano a krvavó paleco.

Pistol. Musím?

Fluellen. Bať, to se rozomi a bez vši pochebe a taky bez každé otázke a všeckých obojetnosti.

Pistol. Při tomto ošlejchu, já strašlivě
se pomstím! – Jím a jím a přísahám.

Fluellen. Jezte, prosim vás. Nechcete ešče trocho máčke k ošlécho? Abeste na ošlých přísáhal, není ho dost'.

Pistol. Přestaň už s holí; vidíš přec, že jím.

Fluellen. Ať slóži ke zdravi, praševé ničemo, od srce ke zdravi! Né, prosim vás, nic mně neodhazujte; nať je dobrá na vašo pokločenó mozkovico. Až se vám zas jedná nahodi vidět ošlých, prosim vás, jenom se mo vesmjéte. Tak, a dost'.

Pistol. Dobře.

Fluellen. Bať, ošlých je dobré. Nastavte, to máte desetník a déte si lebko vehojit.

Pistol. Mně – desetník?¹³²

Fluellen. Zajistě, opravdo a skotečně mosite ho vzit, sec mám v kapce ešče ošlécho a ten mosite sněst.

Pistol. Desetník vezmu pomsty závdavkem.

Fluellen. So-le vám neco dložen, zaplatim vám to v holich. Bodete obchodnikem s dřivim a nebudete ode mně kopovat nic než hole. Buh s vama, rač vás opatrovat a zahojit vám kotrbo.

Odejde.

Pistol. Veškeré peklo proto vzbouří se!

Gower. Jděte mi, jděte; jste licoměrný, zbabělý chlap. Posmíváte se starobylému zvyku, jenž má svůj počátek ve chvalitebné účtě a jest památným odznakem pradávné rekovnosti, a netroufáte si podepřítí skutkem ani jediné slovo? Dvakrát nebo třikrát jsem vás viděl, jak jste se tomu pánu poškleboval a na něj dotíral. Myslil jste, protože nehovoří tak docela po našinsku, to že také neumí po našinsku popadnout hůl? Vidíte, že jste byl na omylu, a hleďte nadále, aby vás welšské potrestání naučilo dobrým našineckým způsobům. Buďte zdrav!

Odejde.

Pistol. Chce Fortuna si na skrblici hrát?

Mám zprávy, že má Lenka¹³³ zemřela

mi ve špitále morem francouzským;

a tak mi vzato útočiště mé!

A stárnu; z unavených údů čest

mi stloukla hůl. Nuž budu svodníkem

a trochu tak se na kapsářství dám.

Já do Anglicka odkradu se krást;

a obvázáv si rány dané holí,

chci přísahat, že mám je z galských polí.

Odejde.

SCÉNA DRUHÁ.

Francie. – Královský palác.

Vystoupí z jedné strany Král Jindřich, Vévoda z Exetru, Bedfordu, Glostru, Warwick, Westmoreland a jiní lordové. Ze strany druhé Král francouzský, Královna Isabela, Princezna Katharina, Alice a jiné dámy. Vévoda burgundský s komonstvem.

Král Jindřich. Mír této schůzi, z níž má vzejít mír!

Vám, bratře francouzský a sestro naše,

zdraví a štěstí! – Radost a vše dobré

vám, sličná kněžno, strýně Katharino!

A jako větev královského rodu

a jeho člena, který způsobil

to velké shromáždění, zdravím vás,

burgundský vévodo! A zdar vám všem,

francouzská knížata a páirové! –

Král francouzský. Jsme vpravdě šťastni, hledíce vám v tvář,

naš nejvzácnější bratře anglický.

Buďte nám vítán; – tak jste všechna vy,

anglická knížata, a každý z vás.

Isabela. Tak zdarný výsledek, anglický bratře,

měj tento blahý den a překrásné

to setkání, jak my jsme šťastni teď,

že vaše oči zříme; oči ty,

z nichž dosud na Francouze, kteří jim

se v dozor postavili, sršely

osudné střely bazilišcích¹³⁴ děl.
Jed těchto pohledů – tak doufáme –
svou ztratil moc a dnešek všecek stesk
a všechny spory v lásku promění.

Král Jindřich. A zvolat amen přicházíme my.

Isabela. Vás všechny zdravím, šlechto anglická.

Vévoda burgundský. Vám oběma můj hold a stejná láska,
králové francouzský i anglický.

Že celým duchem svým jsem pracoval
a snahou, silnou pílí přivést
velmocné vaše majestáty až
k té mezi, k této schůzi královské,
vás obou mohutnost mi dosvědčí.
Když služba má již toho dovedla,
že pozdravili jste se tváří v tvář
a svýma královskými očima,
nebuď mi výčítkou, že tážu se
před těmi královskými pohledy,
kteráž jest závada a překážka,
proč nahý, bědný, pohmožděný mír,
ten vzácný pěstoun Uměn, hojnosti
a porodů radostně vítaných
povznésti nemá něhyplnou tvář
v té nejkrásnější světa zahradě,
zde, v žírné Francii? Ach, příliš dlouho
byl odtud vyhostěn a zpustěno
mu leží hospodářství veškeré
a hyne ve své vlastní plodnosti.
Keř vinný, jarý srdce těšitel,
mře neprořezán; ploty, rovné¹³⁵ dřív,
jak věžňové, jimž divě vlas a vous
byl přerost, výhonky se ježatí.
Na polních úhorech jen bolehlav
a jílek, vybujnělý zemědým
se ujímá a rádlo rezaví,
jež mělo by ten plevel vyorat.
Pláň luční, kde dřív jetel zelený
rost mile, kropenatý petrklíč
a bedrník, teď kosal nemajíc
a všecka zanedbána, přerostlá,
těhotní leností a rodí jen
ohyzný šťovík, drsné bodláčí
a lopuch, kozí pysk, i na kráse
i na užitečnosti ochudlá.
A jako naše luka, vinice
a ploty, přílohy své přírodě
se odcizivše, v poušť se zvrhají,
tak naše domy, dítky a my sami
se odnaučili, neb neučíme
pro nedostatek času vědám těm,

jež měly by nám ozdobiti vlast;
leč vyrůstáme jako divoši
– jak roste voják pomýšlející
jen na krev – v klení, vzpurných pohledech
a zpustlém šatu, všem, co nerudno.
To v tvaru bývalém zas obnovit
jste shromáždili se; a moje řeč
jen prosí, byste vyřkli závady,
proč sladký mír by nemoh vypudit
ty nesnáze a nemohl oblažit
nás dary svými zas, jak blažíval.

Král Jindřich. Mír chcete-li, vévodo burgundský,
jehožto nedostatkem vznikají
ty vady, jak jste řekl, musíte
jej zakoupiti plným svolením
k všem našim spravedlivým podmínkám,
jež úhrnem i do jednotlivá
již máte v rukou krátce sepsány.

Vévoda burgundský. Král vyslechl je, ale dosavad
se nevyslovil.

Král Jindřich. Tedy sídlí mír
tak vámi ždaný v jeho odpovědi.

Král francouzský. Já letmo jen ty články prohlédl;
rač Vaše Milost ustanoviti
hned ze své rady některé, by s námi
znov zasedli a s větší bedlivostí
je projdeme a bez otálení
se o nich vyslovíme určitě.

Král Jindřich. Tak budiž, bratře. – Ujče Exetre
a bratře Glostre, bratře Clarenci,
Warwicku, Huntingtone, jděte s králem;
a mějtež plnou moc vše potvrdit
a doplňovat, měnit, cokoli
jest v našich podmínkách a mimo ně,
jak shledá vaše moudrost nejlepší
to výhodným pro naši důstojnost.
My k všemu svolujeme. – Sličná sestro,
ráčíte s panstvem, nebo zůstati?

Isabela. Náš milostivý bratře, půjdu s nimi;
hlas ženy moh by prospět, kde by snad
až příliš neústupně jednali.

Král Jindřich. Leč strýni Katharinu nechte zde;
neb našim prvním požadavkem jest
a v přední radě našich článků všech.

Isabela. Od srdce ráda k tomu svoluji.

Odejdu všichni až na Jindřicha, Katharinu a Alici.

Král Jindřich. Nuž, krásná Katharino, nejkrásnější,
chcete-li slovům učít vojína,
jež otevřela by mu dívčí sluch
a její věrné¹³⁶ srdce jeho lásce?

Katharina. Vaše Milost se mi vysměje; neumím anglicky.

Král Jindřich. Ó sličná Katharino, chcete-li mne milovat z hloubi svého francouzského srdce, poslechnu rád to vyznání ve vaší lámané angličtině. – Máte mne ráda, Katinko?

Katharina. *<emph>Pardonnez-moi</emph>*,¹³⁷ nerozumím, co je „ráda“.

Král Jindřich. Anděl by byl rád, co jste vy, Katinko, a vy jste jako anděl.

Katharina. *<emph>Que dit-il? Que je suis semblable aux anges?</emph>*

Alice. *<emph>Oui, vraiment, sauf votre Grâce, ainsi dit-il.</emph>*¹³⁸

Král Jindřich. To jsem řekl, drahá Katharino, a nemusím se proto rdít, že to uznávám.¹³⁹

Katharina. *<emph>O bon Dieu! Les langues des hommes sont pleines de tromperies.</emph>*

Král Jindřich. Co povídá, krásko? – Že mužské jazyky jsou plny klamu?

Alice. *<emph>Oui</emph>*; že musky jazyky být plny klamu, povídá *<emph>princesse</emph>*.

Král Jindřich. Princezna jest lepší Angličanka.¹⁴⁰ Věř, Katinko, mé námluvy jsou přizpůsobeny tvému porozumění. Jsem rád, že neumíš lépe anglicky; kdybys uměla, viděl bych se ti tak prostým králem, že bys o mně soudila, jako bych byl prodal své hospodářství a koupil si korunu. Neznám v lásce titěrnosti a řeknu jen prostě: „Miluji vás.“ – Budete-li mne zkoušet dále než tím, že optáte se „Opravdu?“, jsem v koncích s námluvami. Odpovězte mi, ano, odpovězte a pak ruku na to a smlouva hotova. Co říkáte, kněžno?

Katharina. *<emph>Sauf votre honneur</emph>*, já dobře rozumím.

Král Jindřich. Ano, kdybyste chtěla, Katuško, abych pro vás verše dělal nebo se dal do tance, byl bych ztracen; k onomu neznám ani slov, ani časomíry, a v druhém, ač jinak zmíry silen, jsem zmíry sláb. Kdybych mohl dívku získat žabím skokem¹⁴¹ jako ve hře nebo vyhoupnutím se do sedla v plném brnění, tu bych, na omluvu mého vychloubání bud' to řečeno, rychle se vyšvihнул k ženě. Aneb kdybych se mohl pěští bít o svou lásku nebo o její přízeň harcovat na koni, dal bych se jako řezník do toho nebo seděl bych k sedlu přikován jako opice. Ale, Bůh svědkem, Katuško, neumím se tvářit utrápeně,¹⁴² vyhrkávat proudy slov, aniž se umím zařikávati leda nestrojenou přísahou, již neučiním kromě z přinucení a nikdy z přinucení nezruším. Můžeš-li, Katuško, milovati člověka takové povahy, jehož tvář nestojí za to, aby ji slunce opálilo, jenž se nikdy nepodívá do zrcadla z lásky k něčemu, co tam vidí, ať tvé oko ti jej doporučí. Mluvím k tobě jako prostý vojín. – Můžeš-li mne proto milovat, vezmi si mne, nemůžeš-li, a já ti řeknu, že proto zemru, je to pravda; ale Bůh ví, že ne z lásky k tobě; a přece tě miluji. Nikdy, drahá Katuško, si nebeř muže krom prostě a nelíčeně věrného; ten ti musí býti práv, protože není s to jít na námluvy jinam. Ti hejskové nekonečně výmluvnější, kteří se musí do ženské přízně veversovat, vždycky se z ní také vymudrují. Aj, kdo mluví, je mluvka a verš je pouhá písnička. Pevná noha klesne,¹⁴³ rovná záda se ohnou, černý vous zbělí, kučeravá hlava olysí, sličná tvář dostane vrásky, plné oko vpadne, ale dobré srdce, Katuško, jest slunce a měsíc, čili spíše slunce a ne měsíc, neboť svítí jasně a nikdy se nemění a zachová pevně svůj běh. Chceš-li koho takového, vezmi si mne, a berouc mne, vezmi vojína; vezmi vojína a vezmi krále. A co říkáš mé lásce? Promluv, má rozmilá, a promluv mile, prosím tě.

Katharina. Je-li možno, abych milovala nepřítel Francie?

Král Jindřich. Ne, není možno, Katuško, abyste milovala nepřítel Francie, ale milujíc mne, milovala byste jejího přítele, neboť miluji Francii tak vroucně, že se tu nechci vzdát ani jedině vesnice. Chci ji míti celou a, Katuško, až bude Francie moje a já váš, bude Francie vaše a vy má.

Katharina. To nevím, co je.

Král Jindřich. Ne, Katuško? – Povím ti to francouzsky, ačkoliv jsem jist, že mi to bude lpěti na jazyku jako novomanželka na šiji svého muže; sotvaže se dá setřásti. *<emph>Je quand sur le possession de France, et quand vous avez le possession de moi</emph>*,¹⁴⁴ počkej,

jak dále? – Pomoz, svatý Diviši! – *<emph>donc votre est France et vous êtes mienne</emph>*. Snadněji, Katuško, jest mi dobýti království než mluvit tak dále francouzsky. Nikdy u tebe po francouzsku nedocílím ničeho kromě toho, že se mi vysměješ.

Katharina. *<emph>Sauf votre honneur, le François que vous parlez, il est meilleur que l'Anglois, lequel je parle.</emph>*¹⁴⁵

Král Jindřich. Není, opravdu není, Katuško. Ale mluvíš-li ty řečí mou a já tvou – a oba zajisté chybně, nutno uznati, že to jest jedno jako druhé. Ale, Katuško, tolik snad po anglicku rozumíš: Můžeš mne milovat?

Katharina. Nemohu říci.

Král Jindřich. Může to říci někdo tady z vás, Katuško? Zeptám se ho. Mlč, vím, že mne miluješ a večer, až přijdeš do své ložnice, budeš se této slečny na mne ptát. Ví, Katuško, že jí budeš na mně haněti ony vlastnosti, které se ti od srdce líbí; ale, milá Katuško, jen se mi vysmívej milosrdně, a to tím spíše, roztomilá kněžno, protože tě mám ukrutně rád. Budeš-li kdy mou – a mám spasitelnou víru, která mi říká, že budeš –, přemohu tě útokem a volky nevolky musíš býti matkou dobrých vojáků. Že pak ty a já, tak od svatého Diviše do svatého Jiří, spolu nesvedem klučinu, zpola Francouze, zpola Angličana, jenž si vyjde do Cařihradu¹⁴⁶ a zatahá tam Turka za bradu? – Že nesvedem? Co říkáš, má krásná lilie?¹⁴⁷

Katharina. To nevím.

Král Jindřich. Ne; však to zvíte později; teď to jen slibte, jen teď mi slibte, Katuško, že se přičiníte o francouzskou polovici takového chlapce; za anglický podíl můj vám ručí mé slovo královské a mládenecké. Co říkáte, *<emph>la plus belle Katharine du monde, mon très cher et devin déesse?</emph>*¹⁴⁸

Katharina. Vaše Milost umí dost *<emph>fausse</emph>* francouzsky, aby oklamala *<emph>la plus sage demoiselle</emph>* ve Francii.

Král Jindřich. Nuž fi na mou chybnou franštinu! Na mou čest, ryze po anglicku, miluji tě, Katuško, jenom si při téže cti netroufám přísahat, že ty miluješ mne. Ale má krev začíná mi lichotit, že ano, přes to, že mám tak neúhlednou a nezajímavou tvář. Prožluklá ctižádost otcova! – Pomýšlel na války občanské, když mne zplodil, a proto jsem byl stvořen s tak drsným zevnějškem a železným vzhledem, že jdu-li na námluvy, ženy děším. Ale věř, Katuško, čím starší, tím hezčeji budu vypadat. Má útěcha jest, že stáří, ten špatný zachovatel krásy, na mém obličejí už ničeho pokaziti nemůže. Dostaneš mne – dostaneš-li mne – co nejhoršího, a poneseš mne – poneseš-li mne – pořád lepšího a lepšího. A protož odpovzte, nejspanilejší Katharino, chcete si mne vzít? Nechte dívčích ruměnců; projevte smýšlení svého srdce pohledy mocnářky. Vezměte mne za ruku a rcete: „Jindřichu Anglický, jsem tvá,“ a jak jen slova ta oblaží můj sluch, řeknu ti hlasitě: „Anglicko je tvé, Irsko je tvé, Francie je tvá a tvůj jest Jindřich Plantagenet,“ jenž – i před ním samým to pravím – byt' nebyl druhem nejlepších králů, bude družiny dobrých lidí králem nejlepším. Hleď, tvá odpověď je lomená hudba,¹⁴⁹ neboť tvůj hlas je hudba a tvá angličina je lámaná; protož královno všech, Katharino, oblom svou mysl ke mně lámanou angličtinou: Chceš si mne vzítí?

Katharina. To jest, jak se bude líbit *<emph>au roi mon père</emph>*.¹⁵⁰

Král Jindřich. Aj, jemu se to bude líbit, Katuško; jemu se to musí líbit, Katuško.

Katharina. Tedy budu také spokojena.

Král Jindřich. Načež ti líbám ruku a zovu tě svou královnou!

Katharina. *<emph>Laissez, monseigneur, laissez, laissez; ma foi, je ne veux point que vous abaissiez votre grandeur en baisant la main d'une de votre seigneurie indigne serviteur; excusez-moi, je vous supplie, mon très-puissant seigneur.</emph>*¹⁵¹

Král Jindřich. Tedy vás políbím na rty, Katuško.

Katharina. *<emph>Les dames et demoiselles pour être baisées avant leur nocés, il n'est pas*

la coutume de France. </emph>¹⁵²

Král Jindřich. Slečno tlumočnice, co povídá?

Alice. Že není zvykem u francouzských dam – nevím, jak se říká <emph>baiser</emph> vaším jazykem.

Král Jindřich. Líbati.

Alice. Vaše Milost rozumí lépe než já.¹⁵³

Král Jindřich. Že není zvykem u francouzských dívek dáti se líbat, než jsou vdány, chtěla říci?

Alice. <emph>Oui, vraiment.</emph>¹⁵⁴

Král Jindřich. Ó, Katuško, plaché zvyky kloní se před velkými králi. Drahá Katuško, vy a já se nedáme sevřítí slabými hradbami způsobů některé země. My jsme tvůrci mravů, Katuško, a volnost, provázající naše postavení, zamkne ústa všem pomlouvačům – jako já vám za to, že jste trvala na přísném obyčeji své vlasti a odepřela mi políbení. Tedy jen trpělivě a povolně.

Políbí ji.

Máte kouzelnou moc na svých rtech, Katuško; jest větší výmluvnost v jich sladkém dotknutí než na jazyku celé francouzské rady a snadněji by přemluvily Jindřicha Anglického než hromadná žádost mocnářů. Tu přichází váš otec.

Vrátí se Král francouzský, Královna Isabela, Vévoda burgundský, z Exetru, Glostru, Westmoreland a jiní pánové.

Vévoda burgundský. Bůh s Vaší Milostí! Učíte, můj královský strýče, naši princeznu anglicky?

Král Jindřich. Rád bych ji naučil, milý strýče, jak opravdu ji miluji; a to dobře po anglicku.

Vévoda burgundský. Nemá vloh?

Král Jindřich. Náš jazyk je drsný, má povaha ne hladká; protož nemaje ani hlasu, ani srdce pochlebenství, nemohu v ní ducha lásky zaklínati tak, aby se objevil ve své pravé podobě.

Vévoda burgundský. Odpusťte mi upřímný žert, když vám na to odpovím. Chcete-li zaklínati v ní, musíte udělati kruh, chcete-li v ní zaklínati ducha lásky v jeho pravé podobě, musí se objeviti nahý a slepý. Můžete-li jí za zlé mít, že ona, jsouc děva ještě orůzovělá panenským nachem stydlivosti, se vzpírá tomu, aby se nahý, slepý hoch objevil v její vlastní nahé vidoucí osobě? To by, můj kníže, byla krutá zkouška, aby dívka k ní svolila.

Král Jindřich. A přece oči zamhouří a poddají se, když slepá láska útočí.

Vévoda burgundský. Jsou tedy omluveny, můj kníže, nevidouce, co činí.

Král Jindřich. Tedy, milý vévodo, naučte svou strýni, aby svolila se zamhouřenýma očima.

Vévoda burgundský. Mrknu na ni, aby svolila, naučíte-li ji vy, můj kníže, porozuměti tomu, co myslím; neboť dívky řádně chované přes leto a v teple jsou jako mouchy o Bartoloměji¹⁵⁵ slepé, byť i měly oči; a potom si dají líbit, nač se dříve ani podívati nemohly.

Král Jindřich. To mravní naučení mne odkazuje na čas a horké léto a tak nakonec chytneu mouchu, vaši strýni, a musí býti také slepá.

Vévoda burgundský. Jako láska jest, můj kníže, dříve, než miluje.

Král Jindřich. Tak jest; a mnohý z vás může býti lásce vděčen za mou slepotu, která nevidí tak mnohé krásné francouzské město pro jednu krásnou francouzskou dívku, která mi stojí v cestě.

Král francouzský. Ano, můj kníže, díváte se zvláště přibroušeným sklem, a města mění se vám v dívky, neboť jsou všechna opásána panenskými hradbami, do kterých válka nikdy nevstoupila.

Král Jindřich. Bude Katuška mou ženou?

Král francouzský. Jestli vám libo.

Král Jindřich. Jsem spokojen; jen budou-li panenská města, o nichž mluveno, v jejím

průvodu. Tak dívka, jež tu stála v cestě mému přání, ukáže cestu mé vůli.

Král francouzský. Co bylo slušno, povolili jsme.

Král Jindřich. Je tomu tak, angličtí lordové?

Westmoreland. Král ke všem našim článkům přivolil;
nejprv, že dceru dá; pak řadou vše,
co napřed pevně ustanoveno.

Vévoda z Exetru. Jen to ještě nepodepsáno, kde Vaše Milost žádá, aby král francouzský, kdykoliv bude vám psáti o nějaké svolení, jmenoval Vaši Výsost po francouzsku a v této formě a s tímto titulem: *<emph>Notre très-cher fils Henri, Roi d'Angleterre, Héritier de France</emph>*; a takto latinsky: *<emph>Praeclarissimus filius noster Henricus, Rex Angliae et Haeres Franciae!</emph>*¹⁵⁶

Král francouzský. Ni to jsem, bratře, neodepřel tak,
bych na vaši to žádost nepřijal.

Král Jindřich. Tož prosím, v lásce, drahém spojení,
ať článek ten se vřadí k ostatním.
A pak mi dejte dceru.

Král francouzský. Vezmi ji,
můj synu milý; z její krve vzbud'
mi potomstvo, by krásná Francie
i Anglicko, dvě zápolící říše,
jichž samy břehy zbledly závistí,
vidouce štěstí jedna u druhé,
v svém záští ustaly a předrahy
ten sňatek vštípil svornost křesťanskou
a družnost v jejich prsa zněžnělá
a válka nikdy nepozvedla zbraně
tam v Anglicku ni na francouzské straně.

Všichni. Amen.

Král Jindřich. Zdar, Katuško! – A všichni svědky buďte,
že ji teď líbám co svou královnu.
Tuš.

Isabela. Bůh, který sňatků tvůrce nejlepší,
spoj vaše srdce v jedno, říše v jedno!
Jak muž a žena v lásce jedno jsou,
tak říše takým sňatkem slučte se,
by zloba ani krutá žárlivost,
jež lože blaženého manželství
tak často rozrušuje, nevnikla
do ujednání těchto království
a nerozvedla, co si vtěleno;
by Angličan vždy Francouzův byl druh
a ten zas jemu. – Amen řekni Bůh!

Všichni. Amen!

Král Jindřich. Teď sňatek chystejme; a v onen den,
vévodo burgundský a ostatní
vy párové, budete přísahat
na pojištění smluv. Ty, Katuško,
pak mně, já tobě složím přísahu,
jež vyplněna buď nám ku blahu!
Tuš. – Odejdu.

EPILOG.

Vystoupí Chorus.

Chorus. Až sem náš básník drsným pérem svým
a neschopným spěl pásmem dějepravy,
dav těsný prostor mužům velmocným
a v zlomcích tříště proudný běh jich slávy.
Čas krátký; ale velký král v něm vlád,
jenž hvězdou Anglicka. Meč ukován
mu Štěstím; světa nejkrásnější sad,
jím dobyt, synu dědictvím byl dán.
Již v plenkách Jindřich Šestý¹⁵⁷ korunu
má po něm anglickou i francouzskou;
leč tolik vladařů je u trůnu,
že tratí Francii a vlast svou rvou;
jak často vídáno již na té scéně.
Tož přijměte i to zde spokojeně.
Odejde.